

**T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**İŞLETME ANA BİLİM DALI
MUHASEBE VE FİNANSMAN BİLİM DALI**

**BİLGİ TEKNOLOJİLERİNİN MUHASEBE BİLGİ KALİTESİNE ETKİSİNİN
MUHASEBE MESLEK MENSUPLARINCA
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BÜŞRA KOÇ ÖZDEMİR

DANIŞMAN: PROF. DR. AYŞE TANSEL ÇETİN

**YALOVA
EYLÜL 2022**

T.C.

YALOVA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İŞLETME ANA BİLİMDALİ
MUHASEBE VE FİNANSMAN BİLİM DALI

BİLGİ TEKNOLOJİLERİNİN MUHASEBE BİLGİ KALİTESİNE ETKİSİNİN
MUHASEBE MESLEK MENSUPLARINCA
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BÜŞRA KOÇ ÖZDEMİR
197231003

DANIŞMAN: PROF. DR. AYŞE TANSEL ÇETİN

YALOVA
EYLÜL 2022

ETİK BEYAN

Yalova Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında: tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin tespiti halinde doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Büşra KOÇ ÖZDEMİR

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim boyunca benden yardımlarını esirgemeyen, akademik anlamda bana her zaman destek olan ve doğru yolu gösteren sayın danışman hocam Ayşe Tansel Çetin'e ve en büyük destekçim, eşim Hakan Özdemir'e teşekkür ederim. Her zaman yanımda oldukları ve benden desteklerini hiçbir zaman esirgemedikleri için aileme teşekkür ederim.

Eylül-2022

Büşra KOÇ ÖZDEMİR

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN	i
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ	1
2. TEMEL KAVRAMLAR.....	7
Muhasebe	7
Muhasebenin Fonksiyonları.....	7
Muhasebenin Temel Kavramları.....	8
Bilgi	11
Sistem.....	12
Yönetim Bilgi Sistemi.....	13
Üretim Bilgi Sistemi	15
Pazarlama Bilgi Sistemi	15
İnsan Kaynakları Bilgi Sistemi.....	15
Finans Bilgi Sistemi.....	15
Muhasebe Bilgi Sistemi	16
3. BİLGİ TEKNOLOJİLERİ	17
Bilgi Teknolojilerinin Tarihsel Gelişimi.....	17
Bilgi Teknolojileri Ve Muhasebe Mesleği.....	17
Muhasebe Mesleğini Etkileyen Bilgi Teknolojileri.....	20
Muhasebe Yazılımları.....	20
Bulut Bilişim	22
Yapay Zeka	25
Blok Zinciri Teknolojileri	28
Endüstri 4.0	30
4. MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ.....	32
Muhasebe Bilgi Sisteminin Amaçları.....	33

Muhasebe Bilgi Sistemi Kalitesi.....	34
Muhasebe Bilgi Kalitesi	35
Muhasebe Bilgi Kalitesinin Belirlenmesinde Kullanılan Başlıca Kriterler	36
5. MUHASEBE BİLGİ SİSTEMLERİNDE BİLGİ KALİTESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	40
Muhasebe Bilgi Sisteminin Doğası.....	40
Bilgi Kalitesi Politika ve Standartları.....	40
Veri Kalite Kontrolleri	40
İç Kontrol	40
Giriş Kontrolleri	41
Sistemleri ve Bilgi Kalitesini Anlama.....	41
Sürekli İyileşme	41
Üst Yönetimin Yükümlülüğü	41
Orta Yönetimin Yükümlülüğü.....	41
Kullanıcı Görüşü.....	42
Personel İlişkileri	42
Denetim ve Gözden Geçirme	42
Personel Yeterliliği	42
Eğitim.....	42
Örgütsel Yapı.....	43
Kurumsal Yönetim Anlayışı.....	43
Bilgi Kalitesine Odaklanan Örgütsel Kültür.....	44
Performans Değerlendirme ve Ödüllendirme	44
Maliyet/Kar Fedakârlıklarını Değerlendirme	44
Ekip Çalışması (iletişim)	45
Değişikliklerin Yönetimi.....	45
Fiziksel Çevre	45
Risk Yönetimi.....	45
6. TEORİK ARAŞTIRMA MODELİ VE HİPOTEZLERİN TESTİ	46
Örneklem ve Kullanılan Ölçekler	46
Teorik Araştırma Modeli.....	46
Verilerin Analizi	46
Demografik Bulgular	46
Faktör Analizi	48
Tanımlayıcı İstatistikler ve Korelasyon Analizi.....	50

Regresyon Analizi ve Hipotezlerin Testi.....	51
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	56
KAYNAKÇA.....	58
ÖZGEÇMİŞ	64

KISALTMALAR LİSTESİ

MBS: Muhasebe Bilgi Sistemi

SMMM: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir

TFRS: Türkiye Finansal Raporlama Standartları

TMS: Türkiye Muhasebe Standartları

YBS: Yönetim Bilgi Sistemleri

YMM: Yeminli Mali Müşavir

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1. Tek Taraflı Ve Cift Taraflı Kayıt Farkı.....	8
Tablo 2.1. Yerli Ve Yabancı ERP Sistemleri.....	22
Tablo 2.2. Klasik ve Bulut Bilişim Tabanlı Muhasebe Programlarının Karşılaştırılması	24
Tablo 6.1.Örnekleme İlişkin Demografik Bilgiler	47
Tablo 6.2.KMO ve Barlett's Test Sonuçları.....	49
Tablo 6.3.Cronbach a Değerleri	50
Tablo 6.4.Tanımlayıcı İstatistikler ve Korelasyon Analizi	51
Tablo 6.5.Bilgi Teknolojilerinin Muhasebe Bilgi Kalitesi Üzerine Etkisi.....	52
Tablo6. 6.Sistem Gelişmişliğinin İlmılaştırıcı Etkisi	54

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. 1.Yönetim Bilgi Sisteminin Alt Sistemleri.....	14
Şekil 2. 2.Muhasebe Bilgi Sisteminin Diğer Sistemlerle İlişkisi.....	16
Şekil 6. 1.Teorik Araştırma Modeli	47

BİLGİ TEKNOLOJİLERİNİN MUHASEBE BİLGİ KALİTESİNE ETKİSİNİN MUHASEBE MESLEK MENSUPLARINCA DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Son yıllarda bilgi teknolojilerinde yaşanan hızlı değişim her alanda olduğu gibi muhasebe mesleğini de etkilemiştir. Muhasebe meslek mensupları faaliyetlerinde bilgi teknolojilerini yoğun şekilde kullanmaktadırlar. Bu sebeple bilgi teknolojilerindeki değişim ve gelişimin muhasebe meslek mensuplarınca yakından izlenmesi zorunlu hale gelmiştir. Muhasebe bilgi sistemi işletme yönetiminin doğru kararlar alması, işletme faaliyetlerinin doğru planlanması, yürütülmesi ve kontrolünde temel yapı taşı olarak kabul edilir. Doğru bilgiye hızlı bir şekilde ulaşmak işletmelere önemli rekabet avantajı sağlamaktadır. İhtiyaç duyulan bilgiye ulaşabilmek için işletmeler çeşitli bilgi sistemlerinden faydalanır. Bunlardan en önemlisi muhasebe bilgi sistemidir. İşletme yöneticilerinin karar almalarına yardımcı olacak güvenilir ve kaliteli bilgiyi sağlamak muhasebe bilgi sisteminin en temel görevidir. Muhasebe bilgi kalitesini iyileştirmede bilgi kalitesini etkileyen faktörlerin bilinmesi ve bu faktörlerin etkin şekilde yönetilmesi sistemin bilgi kalitesini iyileştirmede ve etkinliğini arttırmada önemli bilgiler sağlayacaktır. Bu noktadan hareketle bu çalışmada, bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin muhasebe bilgi kalitesine etkilerini incelemektir. Bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin muhasebe bilgi kalitesine etkisini incelemek için oluşturulan anket formu Yalova Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına kayıtlı faaliyet gösteren Yeminli Mali Müşavir (YMM), Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) ve SMMM stajyerlerine uygulanmıştır. Çalışma sonucunda kullanılan bilgi teknolojilerinin esnekliği ve güvenilirliği arttıkça bilgi kalitesinin arttığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Muhasebe Bilgi Sistemi, Yönetim Bilgi Sistemi, Yapay Zekâ, Bulut Bilişim

THE EFFECT OF INFORMATION TECHNOLOGIES ON ACCOUNTING INFORMATION QUALITY BY ACCOUNTING PROFESSIONALS EVALUATION

ABSTRACT

State-of-the-art technologies have a positive impact on the accounting profession, as in every field today. Accountants are those who use information technologies. This will enable people and education in information technologies to become beneficial to the accounting profession. Proper use of accounting system management takes advantage of full realizability in a way that can be considered as accurate planning, fee and quality controls in terms of planning. are the information systems needed to benefit from the needed areas. Education is the best accounting information system. It will help business managers to make decisions. Accounting can be evaluated in terms of knowledge improvement in knowledge improvement. With this movement, in this study, it is researched to obtain information from the investigations in information technologies. The formula to be collected here for training on accounting knowledge of accounting in information technologies. Information for Lean Trainer Financial Advisor (YMM), Independent Accountant Financial Advisor (SMMM) and SMMM training places. Information on the representation of the information technology used in the study

Key Words: Accounting, Accounting Information System, Management Information System, Artificial Intelligence, Cloud Computing

1. GİRİŞ

İşletmeler yaşamlarını sürdürebilmek için bilgiye ihtiyaç duyarlar. Günümüzde rekabet koşulları nedeniyle bilgi işletmelerin başarılı olabilmesi için anahtar rolünü üstlenmiştir. Bilgi kullanıldığı takdirde anlamlı ve değerlidir. Bundan dolayı verileri toplayıp, işleyen, saklayan ve elde edilen bilgiyi çıktılar halinde diğer sistemlere raporlayan, birbiriyle ilişki halinde olan unsurlardan meydana gelen sisteme bilgi sistemi denilmektedir. Bilgi sistemleri ilk olarak muhasebe işlemleri için kullanılıp daha sonra işletmenin tüm fonksiyonları için kullanılmaya başlanmıştır (Butkevicius, 2009: 148-149).

Bilgi sistemi ile bilgi teknolojileri kavramları birbirleriyle yakından ilişkili iki kavramdır. Bilginin toplanıp işlenmesi, depolanması ve bilgi kullanıcılarına aktarılmasında faydalanan bütün teknolojiler bilgi ve iletişim teknolojileri olarak adlandırılmaktadır. Bilgisayar ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler muhasebe bilgi sisteminde de değişikliklere neden olmuştur. Muhasebe bilgi sistemi teknoloji ile daha bütünleşik hale gelmiş ve karar destek sistemine dönüşmüştür. 1980'lerden itibaren bilgisayar fiyatlarının herkes tarafından satın alınabilecek düzeylere inmesi ile işletmelerde bilgisayar kullanımı artmış ve daha önceleri elle toplanması, kaydedilmesi ve işlenmesi imkânsız büyüklükte olan veriler kolaylıkla kaydedilebilir, toplanabilir ve analiz edilebilir hale gelmiştir (Erdoğan, 2020: 5-6).

Muhasebe bilgi sistemi işletmelerin hedeflerine ulaşabilmesi için mali nitelikli işlemleri işleyerek işletmenin içinde ve dışında bulunan bilgi kullanıcılarının ihtiyaçları doğrultusunda dönüştürerek raporlar halinde sunan ve bu bilgileri gerek duyulduğunda tekrar kullanılması için depolayan bir bilgi sistemidir. Muhasebenin bir sistem olarak değerlendirilmesi 1966 yılında Amerikan Muhasebe Birliği'nin yayımladığı bir bildiriye dayanır. Bu bildiride muhasebenin özünde bir bilgi sistemi olduğu vurgulanmıştır. Muhasebe bilgi sistemi aynı zamanda yönetim bilgi sisteminin bir alt sistemidir ve bu sistem aslında bilgi dağıtım sistemidir. Bu dağıtım sisteminin bilgi toplamak, muhasebe bilgilerini bilgi kullanıcılarına iletmek ve işletmeleri olası risklerden korumak olmak üzere üç önemli özelliği bulunur. İşletmelerin değişen koşullara uyum sağlayabilmesi ve tepe yönetimin doğru kararlar alabilmesi muhasebe bilgi sisteminde üretilen bilgilerin kalitesine bağlıdır.

Muhasebe bilgi sistemi, finansal muhasebe alt sistemi ve yönetim muhasebesi alt sistemini barındıran alt sistemlerden oluşmaktadır. Finansal muhasebe bilgi sistemi, mali karakterdeki işlemleri bir hesap planı çerçevesinde gerçekleşen işleme ilişkin hiçbir yorum katmadan kaydederek, sınıflandırarak ve raporlar halinde sunarak kıt kaynakların optimum dağılımına ve işletmenin amaçlarına ulaşmasına yardımcı olacak şekilde, kullanıcıların bilinçli yargılarda bulunmasına ve karar vermesine imkân sağlamak üzere bilgi kullanıcılarına iletilmesini sağlayan bir muhasebe bilgi alt sistemidir. İşletme ve finansman kararları verilirken muhasebe bilgi sisteminden yararlanır.

ÇALIŞMANIN KONUSU VE KAPSAMI

Bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin muhasebe bilgi kalitesine etkisini incelemek için oluşturulan anket formu Yalova Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler odasına kayıtlı faaliyet gösteren Yeminli Mali Müşavir (YMM), Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) ve SMMM stajyerlerine uygulanmıştır.

ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmanın amacı, bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin muhasebe bilgi kalitesine etkilerini incelemektir. Bilgi kalitesi, işletmelerin başarısında kritik bir öneme sahiptir. Bu nedenle kaliteli bilgiyi sağlamak muhasebe bilgi sistemlerinin amacı olmalıdır. Muhasebe bilgi kalitesini iyileştirmede bilgi kalitesini etkileyen faktörlerin bilinmesi ve bu faktörlerin etkin şekilde yönetilmesi, sistemin bilgi kalitesini iyileştirmede ve etkinliğini arttırmada örgütlere destek olacak ve karar alma etkinliğini arttıracaktır. Muhasebe bilgi sistemi işletme yönetiminin doğru kararlar alması, işletme faaliyetlerinin doğru planlanması, yürütülmesi ve kontrolünde temel yapı taşı olarak kabul edilir. Doğru bilgiye hızlı bir şekilde ulaşmak işletmelere önemli rekabet avantajı sağlamaktadır.

ÇALIŞMANIN HİPOTEZLERİ

- H1a. Kullanılan bilgi teknolojilerinin niteliği arttıkça bilgi kalitesi artar.
- H1b. Kullanılan bilgi teknolojilerinin güvenliği arttıkça bilgi kalitesi artar.
- H1c. Kullanılan bilgi teknolojilerinin esnekliği arttıkça bilgi kalitesi artar.

H1d. Kullanılan bilgi teknolojilerinin güvenilirliği arttıkça bilgi kalitesi artar.

H2a. Bilgi sistemlerinin gelişmişliği nitelik ile bilgi kalitesi arasındaki ilişkide ılımlaştırıcı etkiye sahiptir.

H2b. Bilgi sistemlerinin gelişmişliği güvenlik ile bilgi kalitesi arasındaki ilişkide ılımlaştırıcı etkiye sahiptir

H2c. Bilgi sistemlerinin gelişmişliği esneklik ile bilgi kalitesi arasındaki ilişkide ılımlaştırıcı etkiye sahiptir

H2d. Bilgi sistemlerinin gelişmişliği güvenilirlik ile bilgi kalitesi arasındaki ilişkide ılımlaştırıcı etkiye sahiptir

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE TEKNİKLERİ

Elde edilen veriler faktör analizi yöntemi ile incelenmiş ve üç boyut ortaya çıkmıştır. Bu boyutlar: Muhasebe bilgi sistemlerinin finansal veri kalitesine etkisi, Muhasebe Bilgi Sistemlerinin finansal raporlama kalitesine etkisi ve Muhasebe Bilgi Sistemlerinin finansal veri ve raporlama kalitesine etkisidir. Nicel araştırma yöntemlerinden anket yöntemi kullanılarak birincil veri toplanmıştır ve SPSS paket programı kullanılarak faktör, korelasyon ve regresyon analizleri ile değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

74 sorudan oluşan anket formunda ilk bölümde yer alan bireylerin demografik bilgilerine ait 7 soru yer almaktadır. 15 soru muhasebe bilgi sistemi boyutunu, 28 soru finansal bilgi kalitesi, 15 soru finansal raporlama kalitesi, 9 soru sistem kalitesi boyutunu ölçmektedir.

Bu çalışmada kullanılan muhasebe bilgi sistemi ölçeği Al-Dalabih (2018)' çalışmasından alınmıştır. 15 sorudan oluşan muhasebe bilgi sistemi ölçeği muhasebe bilgi sisteminin doğası, girdi ve güvenlik olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Yine çalışmanın bağımlı değişkeni bilgi kalitesi soruları için bu çalışmada yer alan finansal bilgi kalitesi ölçeği kullanılmıştır. Setyaningsih,,Mulyani,,Akbar, Farida (2021) çalışmalarında yer alan Muhasebe Bilgi Kalitesi ölçeğinden yararlanılmıştır.

Çalışmanın bağımlı değişkeni olan bilgi kalitesini ölçmek amacıyla 23 sorudan oluşan (Romney:2018: Romney 2000) tarafından geliştirilen ve Setyaningsih,

Mulyanı, Akbar. Farıda (2021) çalışmasında kullanılan “Finansal bilgi sistemi kalitesi ve etkinliği ölçeği” kullanılmıştır. Yine bilgi kalitesini ölçmek için Gorla(2010) tarafından geliştirilen Binh,Tran, Thanh, Nga (2020) 8 sorudan oluşan “System Quality” ölçeği kullanılmıştır.

Literatürdeki çalışmalar dikkate alındığında, bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin muhasebe mesleğine etkileri konusunda çok sayıda çalışma olmasına rağmen, muhasebe bilgi kalitesine etkisini ele alan çalışma sayısının oldukça az olduğu görülmektedir.

Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde, XU (2003) çalışmasında muhasebe bilgi sisteminde bilgi kalitesinin sağlanabilmesi için kritik faktörlerin belirlenmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Bilgi kalitesi işletmelerin başarısında kritik bir öneme sahiptir. Muhasebe bilgi sistemleri, işletmeler tarafından planlama, değerlendirme ve iş süreçlerini ve finansal durumlarını tanımada kullanılan bilgiyi üretmektedir. Bu nedenle, kaliteli bilgiyi sağlamak muhasebe bilgi sistemlerinin amacı olmalıdır. Muhasebe bilgi kalitesini iyileştirmede bilgi kalitesini etkileyen faktörlerin bilinmesi önemlidir.

Yavuz (2014) muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetiminin aldığı kararlar üzerine etkilerini araştırmış ve muhasebe bilgi sistemini etkin kullanmanın işletmelere ne gibi faydalar sağlayacağını ortaya koymak istemiştir. İşletme yöneticilerinin aldığı kararların daha güvenilir ve etkili olabilmesinin karar süreçlerinde muhasebe bilgi sistemi kullanımı ile yakından ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akar (2016) işletmelerde muhasebe bilgi sistemini değerlendirmek için Çanakkale ilinde bir araştırma yapmıştır. Akar bu çalışması ile muhasebe bilgi sistemini etkileyen faktörlerin neler olduğunu ve muhasebe bilgi sisteminin etkinliğinin işletmelere olan etkilerini incelemiştir. Çalışma sonucunda, muhasebe bilgi sistemi (MBS)’nin etkinliği: işletme çalışanlarının eğitim durumlarına, pozisyonlarına, çalışma sürelerine, işletmelerin bulundukları sektörlere ve faaliyet sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır. İşletmelerdeki çalışanların yaş grupları ile muhasebe bilgi sisteminin etkinliği arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Dağ, 2016 yılında muhasebe meslek mensuplarının bilgi teknolojileri kullanım kararına etki eden faktörler üzerine bir alan araştırması yapmıştır. Bu amaç göz önünde bulundurularak, yönetim bilişim sistemleri literatüründe sık kullanılan “Teknoloji Kabul Modeli” ile oluşturulan bir teorik model, muhasebe meslek mensuplarından toplanan veriler ile ampirik olarak test edilmiştir. Bu çalışmanın sonucunda muhasebe bilgi teknolojilerinin gerekli olduğu ve bilgi teknolojileri kullanımı kolaylaştıkça, bilgi teknolojilerini kullanmaya karşı niyet, davranış ve tutumun da arttığı görülmektedir.

Orhan, 2017 yılında yaptığı çalışmada bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin muhasebe meslek mensuplarının verimliliğine etkilerini incelemiştir. Muhasebe mesleğinin gelişimi, bu mesleği etkileyen gelişmeler ve muhasebede bilgi teknolojileri kullanımının muhasebe meslek mensuplarına sağladığı avantaj ve dezavantajlar da incelenmiştir. Çorum ve Tokat illerinde meslek mensuplarına yönelik bir anket çalışması yapılarak bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin muhasebe meslek mensuplarının verimliliği üzerindeki etkileri ortaya konulmaya uğraşmıştır. Çalışma sonucunda bilgi, teknolojilerinin muhasebe çalışanlarının verimliliklerini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tekbaş 2018 yılında yaptığı çalışmada dijitalleşmenin muhasebe mesleğine ve meslek mensuplarına etkilerini ve mali mühendislik kavramını incelemiştir. Çalışma sonucunda, dijitalleşmenin muhasebe mesleği açısından oldukça önemli olduğunu ve dijitalleşme sayesinde muhasebe mesleğinin yalnızca kayıt ve beyan vasfından uzaklaşarak denetim ve danışmanlık alanlarında daha yoğun kullanılabilir hale geleceği sonucuna ulaşılmıştır.

Situngkir, Napitupulu tarafından 2019 yılında yapılan çalışmada “yönetim muhasebesi bilgi sisteminin” kullanıcıların bilgi sistemi memnuniyetine etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda, yönetim muhasebesi bilgi sisteminin kalitesinin, bilgi sistemleri kullanıcı memnuniyetini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Algrari ve Ahmed (2019) çalışmasında muhasebe bilgi sistemlerinin kalitesinin muhasebe bilgi kalitesi üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu nedenle, yirmi sorudan oluşan anket, araştırmacılar tarafından Asya Hücre Telekomünikasyon Şirketi'ne muhasebe bilgi sistemleri kalitesinin kullanımının muhasebe bilgi kalitesi üzerindeki

etkisini ölçmek için tasarlanmış, bu anket Asya Hücresel Telekomünikasyon Şirketi'nde çalışan 40 muhasebeciye dağıtılmıştır. Sonuçlara göre, Asia Cell Telecommunication Company'de muhasebe bilgi sistemleri kalitesi ile muhasebe bilgileri arasında önemli bir ilişki vardır.

Erdoğan 2020 yılında yaptığı çalışmada dijital muhasebe uygulamaları kullanımını teknoloji kabul modeli ile incelemiştir. Araştırmada Teknoloji Kabul Modeli'nde bulunan bilgisayar öz yeterliği işe uyumluluk, yeniliğe açıklık, çıktıların niteliği, algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı ve e-uygulama kullanma niyeti değişkenleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çalışma sonucunda muhasebe meslek mensuplarının e-uygulamaların kullanımının kolay oluşu ve sağladığı fayda konusunda olumlu tutum sergilemelerinin, onların e-uygulamaları kullanma niyetlerini pozitif yönde ve önemli bir düzeyde etkilediğini görmekteyiz.

Mammadov (2020) MBS'nin işletmelerde kullanım düzeyini belirleyip örgütsel performansa olan etkisini ölçmek istemiştir. Araştırma bulgularına göre MBS'nin örgütsel performansı pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Dalkılıç (2021) çalışmasında, muhasebe bilgi kalitesinin firma performansına ve firma değerine etkisini incelemiştir. Çalışma sonucuna göre işletmelerin reel karlarının raporlamasının firma performansına ve firma değerine pozitif etkileri olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Varışlı 2021 çalışmasında, bilişim teknolojileri kullanımına yöneltilen algıların çalışanların motivasyonunu nasıl etkilediğini ve demografik değişkenler üzerindeki etkilerini incelemiştir. Çalışma sonucunda, muhasebecilerin e-uygulamaların kullanım kolaylığına ve sağladığı faydaya ilişkin olumlu tutumlara sahip olması onların e-uygulamaları kullanma niyetlerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

2. TEMEL KAVRAMLAR

Muhasebe

“Muhasebe, aile işletmelerinden küçük, büyük tüm işletmelere kadar mali nitelikteki işlemleri ve olayları kaydeden, sınıflandıran, özetleyip rapor eden, sonuçları yorumlayan ve bunları kişi ve/veya kuruluşlara ileten bir bilgi sistemidir” (Tekbaş, 2019: 3).

Muhasebe işlemleri tanımlayan sınıflayan özetleyip rapor olarak işletmeye sunan ve finansal tablo kullanıcılarının işletme ile ilgili karar alınabilmesi için finansal işlemlerin yorumlanmasını sağlayan bir süreçtir. Muhasebenin temel amacı işletme yöneticilerinin karar almalarına yardımcı güvenilir ve kaliteli bilgiler sunmaktır. Bu kapsamda işletmelerin mali sonuçlarını yansıtmak görevinden başka yönetim ve karar alma sürecindeki tüm basamaklar için gereken bilgi sistemini oluşturur. Muhasebe bilgisi yönetim ve finans alanında bilgi sunduğundan finansal muhasebe ve yönetim muhasebesi olarak iki ayrı alanda kullanım alanı bulmaktadır. Finansal muhasebe işletmenin varlık ve borçlarını kayıt altına alırken yönetim muhasebesi ise yöneticilere işletme faaliyetlerini yönetmek ve karar alma sürecinde yardımcı olabilmek için muhasebe bilgisinin yorumlanmasını ve analizini kapsar (Akgün ve Kılıç: 2013, 23).

Muhasebenin Fonksiyonları

Muhasebe işletme faaliyetlerini planlamaya, yürütmeye, denetlemeye yardımcı olur ve yöneticilerin doğru kararlar almasını sağlar. İşletmenin dili olarak kabul edilen muhasebenin **temel olarak dört fonksiyonu** vardır. Bunlar: kaydetme, sınıflandırma, özetleme, analiz ve yorumlamadır (Tekbaş, 2019: 3-4).

- **Kaydetme:** mali nitelikteki işlemlere bağlı bilgileri belgelere dayanarak toplayan ve alakalı kişi ve kurumlara sunarak yorumlamaya hazır biçime getirebilmek için belirlenmiş standartlara uygun bir şekilde defterlere yazılması işlemidir. Muhasebenin en önemli işlevi olan kaydetme esnasında yanlışlıkların yapılması diğer aşamaları önemsiz hale getirecektir. Kayıt sistemi iki ana başlık altında incelenir. Bu fonksiyon daha çok günlük defter olarak da adlandırılan yevmiye defterinde gerçekleştirilir (Yükçü, 2014: 19):

a) Tek Taraflı Kayıt (Basit Kayıt)

b) Çift Taraflı Kayıt (Bilanço Usulü Kayıt)

Tablo 1. 1.Tek Taraflı Ve Çift Taraflı Kayıt Farkı

	Tek Taraflı Kayıt	Çift Taraflı Kayıt
Tutan Şahıs	II. Sınıf Tacir	I. Sınıf Tacir
Kayıt Düzeni	Mali olaylar için tek bir kayıtyapılır	Mali olaylar için en az ikikayıt yapılır
Tutulan Defterler	-İşletme defteri -Günlük perakende satış vahasalat defteri	-Yevmiye defteri -Büyük defter -Envanter defteri

Kaynak: (Yükçü, 2014: 19)

- **Sınıflandırma:** miktar olarak çok fazla finansal nitelikteki bilginin belli sınıf ve gruplara göre ayrıştırılması işlemidir. Bu sınıflandırma işlevi daha çok büyük defter de denilen defter-i kebir üzerinde gerçekleşmektedir. Birbirine benzeyen mali nitelikteki olaylar aynı hesabın borç veya alacak kısmına kaydedilerek sınıflandırılmış olunur. (Yükçü, 2014: 19).
- **Özetleme:** Kaydedilip sınıflandırma işlemi tamamlanan bilgilerin kısaltılarak mali raporlara dönüştürülmesidir. Genellikle dönem sonlarında çok sayıda işlem yapmış işletme için aynı niteliklere sahip işlemlerin özetlenmesi kullanıcıların bu muhasebe işlemlerini incelemesini kolaylaştırmaktadır (Tekbaş, 2019: 3-4).
- **Analiz ve Yorum:** Kaydetme, sınıflandırma ve özetleme aşamaları tamamlandıktan sonra işletme ile ilgili mali çıktılar ortaya konulur. Bu mali çıktılar doğrultusunda işletmenin mali durumu ile ilgili analiz ve yorumlar yapılır. Bu dört aşamayı da tamamlamış olan veriler anlaşılabilir bir dille ilgili kurum ve kuruluşları bilgilendirmek için sunulur. (Yükçü, 2014: 20).

Muhasebe işletmenin sahip olduğu varlık ve kaynakları tespit edip bunlardaki artış ve azalışları açıklayan bir bilgi sistemidir. Muhasebe sisteminden çıkan sonuçlar standartlaşmış bazı ilke ve kurallara dayanır. Bu yüzden muhasebe sonuçları doğrulanabilir, karşılaştırılabilir, tarafsız ve güvenilir(Zengin, 2016: 10-15)

Muhasebenin Temel Kavramları

Muhasebe uygulamaları tüm dünyada kabul görmüş muhasebe ilkeleri esas alınarak yürütülür. Bu ilkeler sayesinde muhasebe uygulamalarındaki

farklılıklar azalır, muhasebe uygulamaları daha tutarlı hale gelir. Muhasebe standartları ve muhasebe ilkelerinin dayanak noktası muhasebe kavramlarıdır. Yani muhasebe uygulamaları 12başlık altında toplanan şu muhasebe kavramlarına dayandırılmaktadır (Zengin, 2016:10-15)

1) Sosyal Sorumluluk Kavramı

Sosyal sorumluluk kavramı gereğince muhasebe ile işlemler yerine getirilirken toplumun her kesiminin faydası gözetilerek gerçeğe uygun, dürüst, tarafsız ve güvenilir olunması gerekir(Tetik,1997:149).

2) Kişilik Kavramı

İşletmelerin yönetici, sahip ve bünyesinde bulundurduğu çalışanlarından bağımsız kendine has bir kişiliği bulunmaktadır. Bundan dolayı işletme ile ilgili işlemler bu kişilerden bağımsız bir şekilde sadece işletmenin kişiliği altında yürütülmelidir (Muhasebe Sistemi Uyg. Gn. Tebliği Sıra No: 1).

3) İşletmenin Sürekliliği Kavramı

Bu kavram, kuruluş sözleşmesinde aksi bir madde yoksa işletmenin sınırsız bir süre için kurulduğu varsayılır. İşletme ömrünü işletme sahip ya da hissedarlarının ömründen bağımsızdır (Tetik,1997: 151).

4) Dönemsellik Kavramı

Muhasebenin dönemsellik kavramı, süreklilik kavramı ile yakından ilişkilidir. İşletmenin sınırsız kabul edilen ömrü belli faaliyet dönemlerine ayrılmıştır. Her faaliyet dönemi birbirinden bağımsız bir şekilde belirlenir. Yani her dönemin gelir ve giderleri kendi içinde karşılaştırılarak o döneme ait kar veya zarar rakamı bulunur (Etik,1997: 6).

5) Parayla Ölçülme Kavramı

Bu kavram parayla ölçülebilen iktisadi olay ve işlemlerin ulusal para birimi ile yapılmasını ifade eder (Muhasebe Sistemi Uyg. Gn. Tebliği Sıra No: 1).

6) Maliyet Esası Kavramı

Bu kavram işletmeye ait para mevcudu ve alacaklar dışındaki varlıkların elde edildikleri değerler üzerinden kaydedildiğini ifade eder (Burak ve Öztaş,2015:8).

7) Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı

Muhasebe kayıtları objektif belgelere dayanarak gerçeği yansıtacak şekilde kişisel yargılardan uzak ve tarafsız bir şekilde uygun usul ve yöntemler seçilerek yapılmalıdır (Muhasebe Sistemi Uyg. Gn. Tebliği Sıra No: 1).

8) Tutarlılık Kavramı

Muhasebe politika ve yöntemlerini bir sonraki dönemlerde de değiştirilmeden uygulanmasıdır. Bu sayede işletmenin faaliyet sonuçları ve maliyet durumu sağlıklı bir şekilde karşılaştırılabilir. Aynı zamanda tutarlılık kavramı birbirine benzeyen işlem ve olaylarda kayıt düzeni ve değerlendirme ölçütünün değiştirilmeden kullanılmasını ve mali tabloların şekil ve kapsam yönünden tek düzen olarak düzenlenmesi gerektiğini savunur. Geçerli sebepler ortaya çıktığı takdirde işletmeler seçtikleri muhasebe politikalarında değişikliğe gidebilir ama bu değişikliğe sebep olan olaylar ve bu olayların sonuçları mali tabloların altında bulunan dipnotlarda açıklanmak zorundadır (Muhasebe Sistemi Uyg. Gn. Tebliği Sıra No: 1).

9) Tam Açıklama Kavramı

Bu kavram mali tablo kullanıcılarının doğru kararlar verebilmesi için mali tabloların yeterli, açık ve anlaşılır olması gerektiğini ifade etmektedir. Mali tablo kalemleri bünyesinde bulunmayan ama gelecekte alınacak kararları etkileme ihtimali olan olaylar da yer verilmesi gerekmektedir (Burak ve Öztaş,2015:9).

10) İhtiyatlılık Kavramı

İhtiyatlılık kavramı işletmenin karşılaşmasının muhtemel olduğu riskleri göz önünde bulundurarak muhasebe olaylarında temkinli olmak gerektiğini ifade eder. Bu kavram gereğince işletmeler gerçekleşmesi muhtemel gider ve zararları için karşılık ayırmaları gerekir ama gerçekleşmesi muhtemel gelir ve karlar için gerçekleşme dönemlerine kadar hiçbir muhasebe kaydı yapılmaz (Muhasebe Sistemi Uyg. Gn. Tebliği Sıra No: 1).

11) Önemlilik Kavramı

Bu kavram bir finansal olay veya hesap kaleminin nispi ağırlık derecesinin mali tablo değerlendirmelerini veya alınacak kararları etkileyecek düzeyde olması gerektiğini anlatır. Bu kavram gereğince önemli olaylar, hesap kalemleri ve diğer hususlar mali tablolarda bulunmak zorundadır (Muhasebe Sistemi Uyg. Gn. Tebliği Sıra No: 1).

12) Özün Önceliği Kavramı

Genelde muhasebe işlemleri biçim ve öz olarak paraleldir ama bir farklılık ortaya çıktığı takdirde biçimden ziyade işletmenin finansal özellikleri ve işletme için ifade ettiği anlam göz önünde bulundurularak özün önceliği tercih edilmelidir (Burak ve Öztaş,2015:9).

Bilgi

Bilgi: elde edilen verilerin bazı işlemler dizininden geçirilerek yararlı hale getirilmesi demektir. Türk Dil Kurumu'na göre ise bilgi “insan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütünü: öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek, malumat, vukuf” olarak tanımlanmaktadır.

Bilgi, verilerin karar almaya yardımcı olacak şekilde anlamlı hale dönüştürülmesi ile analizlerden geçirilerek işlenmesiyle ulaşılan sonuçlar kümesidir. (Bensghir,1996).

Bilgi yönetim açısından ele alındığında ise: işletmeyle ilgili kararların alınmasına yardımcı olan iç ve dış kaynaklar vasıtasıyla sağlanan verilerin işlenmesiyle üretilmiş işlenmiş verilerdir. Yönetimin ihtiyacı olan bilgi karar sürecindeki belirsizlikleri en aza indirdiği takdirde değerlidir. Bilgini değerini arttıracak unsurlar(İnce ve Oktay,2006: 18)

- Doğruluk: bilginin en önemli özelliğidir. İşletmelerin doğru kararlar alabilmesi için doğru bilgiye ihtiyaçları vardır.
- Zamanlılık: Bilgi ihtiyaç anında hazır olmalıdır. Bir yöneticinin eline geç ulaşan bilgi çok kaliteli olsa bile karar vermede bir önem teşkil etmeyecektir.
- Tamlık: Eksik bilgi hatalı ve yanıltıcı sonuçlara neden olabilmektedir.
- Kısalık: Bilgilerin tablolar halinde özetlenerek sunulması kısa ve öz hale getirilmesi daha etkilidir.

- Yerindelik/ İlgililik: Bilginin gerekli yönetici ve organlara ulaşabilmesidir.
- Elde edilme maliyeti Kaliteli bilginin ucuza elde edilebilmesi oldukça önemlidir.
- Güncellik: Bugüne ait sorunlar ancak güncel bilgi ile sunulur.

Sistem

Sistem hayatımızın her anında karşılaşılabileceğimiz oldukça geniş bir kavramdır. İnsanlar başlıca bir sistem olmakla birlikte evrendeki daha büyük sistemlerin bir parçasıdır. Sistem ortak bir amaç doğrultusunda alt ve üst sistemlerle etkileşim içinde olan bileşenlerin oluşturduğu belli sınırlardan oluşan bir bütündür. Sistemler doğal ve yapay sistemler olmak üzere ikiye ayrılır. Sistemden söz edebilmek için iki veya daha fazla bileşene ihtiyacımız vardır. Sistem parçaların bir araya gelmesiyle bir bütün oluşturur (Akar ve Atmaca, 2016: 11).

Sistem “onu oluşturan parçalardan, parçalar arasındaki ilişkiden, parçalarıyla bütünü arasındaki ilişkiden ve tüm sistemle onun bağlantıda bulunduğu diğer sistemler arasındaki ilişkiden oluşan bir bütün” olarak tanımlamıştır (Brethower,2006:120)

Sistem ortak bir hedef doğrultusunda birbiriyle ilişki içerisinde olan bileşenlerin bir araya gelmesiyle oluşan sınırları olan bütündür. Sistem hayatımızın neredeyse her anında karşımıza çıkan oldukça geniş bir kavramdır. Sistemler doğal sistemler ve yapay sistemler olmak üzere ikiye ayrılır. Galaksiler, gezegenler, ekosistem ve tüm canlılar doğal sistemlere örnek olarak verilebilir. İşletmeler, sosyal sistemler ve devlet yapay sistemlere örnek gösterilebilir. Sistemin oluşabilmesi için iki veya daha fazla bileşene ihtiyaç vardır. Sistemden söz edebilmek için bileşenlerin birbiriyle bir bütünlük oluşturması gerekmektedir ve sistemin amacına katkı sağlamalıdır. Sistemin hedeflerine ulaşabilmeleri için bileşenlerin birbirleriyle uyumlu ve ilişki içinde çalışmaları gerekmektedir. Sistemin bileşenlerinde meydana gelen herhangi bir aksaklık sistemin başarısız olmasına neden olabilir. Sisteme ekleme veya çıkarmalar yapıldığında sistemin işleyişinde değişiklikler meydana gelebilir. (Akar ve Atmaca, 2016: 15).

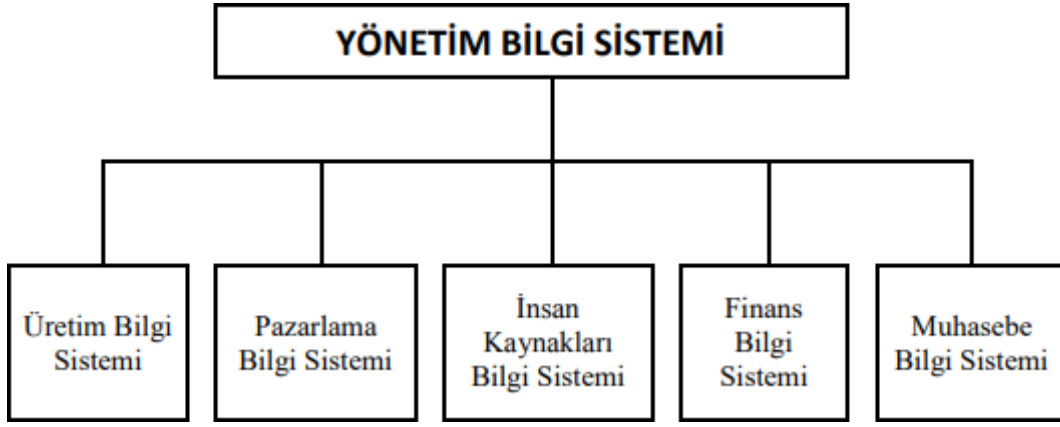
Sistem şu bileşenlerden oluşmaktadır:

- Girdi: Sisteme girişi sağlanan verilerdir.
- İşlem: Sisteme girişi sağlanan veriler sistemin misyonu çerçevesinde belirlenen kurallar doğrultusunda değişime uğrar.
- Çıktı: Girdilerin bazı işlemlerden geçirilerek sistem kullanıcılarına değer katacak hale dönüştürülmesidir.
- Kontrol: sistemin belli sınırlar içerisinde kalmasını sağlayan ve sisteme rehberlik eden alt sistemlerdir.
- Geri besleme: Girdi ve çıktı arasındaki ilişkiyi değerlendirerek sistemin kendini kontrol etmesini sağlayan alt sistemdir.
- Sınırlar ve Arabilim: sistemin bileşenlerini diğer sistemlerle ilişkilerini ve süreçleri tanımlayan kurallara sistemin sınırları denir. Sistemin başka sistemlerle ilişkili çalışmasını sağlayan alt sistemlere ise arabilim denir.
- Çevre: sistemin içerisinde bulunan üst sistemlerdir(Akar ve Atmaca, 2016: 15).

Yönetim Bilgi Sistemi

Muhasebe Bilgi Sistemi Yönetim Bilgi Sisteminin bir alt sistemi olduğundan bu bölümde öncelikle yönetim bilgi sistemini tanımlayıp diğer alt sistemlerine de değinip daha sonra Muhasebe Bilgi Sistemi açıklanacaktır.

“Yönetim bilgi sistemleri, işletme ile ilgili bilgi kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılamak için işletme faaliyetleri ile ilgili bilgi üreten alt sistemlerden oluşan bir sistemler bütünüdür”. Tablo 1.2’de yönetim bilgi sisteminin alt sistemleri gösterilmiştir.(Yavuz, 2014:25)

Şekil 2. 1.Yönetim Bilgi Sisteminin Alt Sistemleri

Kaynak: (Yavuz, 2014:25)

Yönetim Bilgi Sistemi: üretim, pazarlama, insan kaynakları, finansman, muhasebe gibi alt bilgi sistemlerden oluşur. Bu alt sistemlerden elde edilen çıktılar işletmenin tamamı için stratejik kararlar almaya yarayan bilgi sistemidir (Çidem, 2013: 15).

İşletmelerde kaynakların etkin ve verimli kullanımı noktasında ihtiyaç duyulan temel unsur bilgidir. İşletme bilgi sistemi, alt bilgi sistemleri arasında bilgi alış verişine izin veren ve bu sistemleri birbiriyle bütünleştiren bir üst sistemdir (Güney, 2013: 77).İşletmenin çevresinden elde ettiği verileri işleyerek bilgiye dönüştüren ve yöneticilere ileten sisteme yönetim bilgi sistemi denir (Şaklak ve Buran, 2010: 4).

Modern yönetim bilgi sistemlerinin gelişmesine olanak sağlayan en büyük 3 etken şunlardır (Anameriç, 2005, 29):

1. İletişim araçlarındaki gelişmeler
2. Bilgisayar teknolojilerindeki gelişmeler
3. Muhasebe sistemlerinin gelişimi

Bu 3 unsura nazaran 1970'lere kadar yönetim bilgi sistemindeki gelişmeler daha yavaş gerçekleşmiştir. Ancak 1970'lerden sonra bilgisayarların küçülüp işlem hızı ve depolama alanının artmasıyla yönetim bilgi sistemindeki gelişmeler hız kazanmıştır (Anameriç, 2005, 29).

Üretim Bilgi Sistemi

‘Üretim insanların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çeşitli girdi ve kaynakların mal ve hizmetlere dönüştürülmesi sürecidir’(Çidem,2013, 15). Üretim işletmelerce mal ve hizmetlerin meydana getirilmesidir. Yani üretim yalnızca girdilerde meydana gelen somut değişimleri değil, tüketicilere faydalı olacak soyut değişimleri de kapsayan bir süreçtir (Ülgen ve Mirze, 2004).

Pazarlama Bilgi Sistemi:

Pazarlama insanların istek ve ihtiyaçlarını karşılayabilmek için değişen çevre koşullarına uygun olarak yürütülen, üretim faaliyetlerinin öncesinde başlayıp satış sonrasını da kapsayan, ürün ve hizmetlerin üretilmesi, üretilen ürün ya da hizmetlerin fiyatlandırılması, tutundurulması ve dağıtılması faaliyetlerini içeren müşteri odaklı bir süreçtir. Pazarlama bilgi sisteminin en önemli görevlerinden biri olan fiyatlandırma yapılırken muhasebe bilgi sisteminin çıktısı olan bilgiler veri olarak kullanılmaktadır. Pazarlama bilgi sistemi pazarlama ile ilgili kararlar alınırken kullanılacak olan bilgileri sürekli ve düzenli olarak toplayıp, koruyan, analiz ederek bilgi kullanıcılarına ulaştıran sistemler bütünüdür (Çidem: 2013,16).

İnsan Kaynakları Bilgi Sistemi

İşletme faaliyetlerini yerine getirebilmesi için insanlara ihtiyaç duyar. İnsan kaynakları yönetimi işletmenin rekabet üstünlüğünü arttıracak ve iş hayatının her kademesinde lazım olacak çalışan sayısının belirlenmesi, işe alınması, bu çalışanların işletmede devamlılığının sağlanması ve performanslarını arttırmak için eğitilmesi, yönlendirilmesi ve kontrolü gibi faaliyetlerin yürütüldüğü yönetim sistemidir (Bilgin: Taşçı: Kağnıcıoğlu vd. 2010, 6).

Finans Bilgi Sistemi

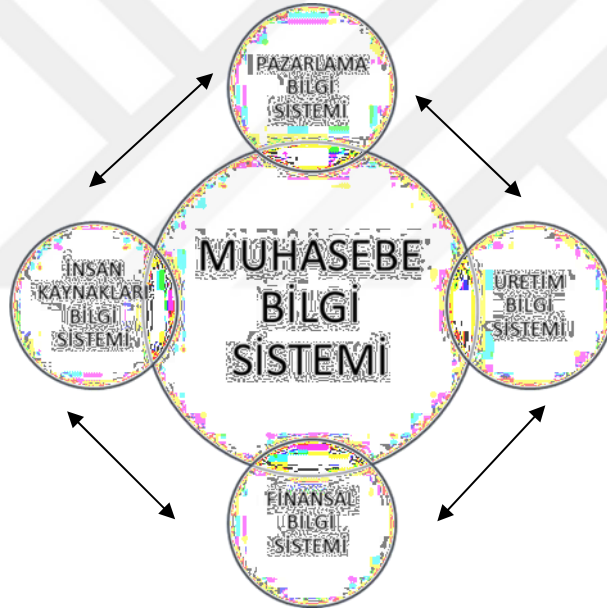
Finans: işletmelerin hayatlarını devam ettirebilmeleri için gereksinim duydukları fonları en uygun şekilde elde etmek ve bu fonları en etkili olacak şekilde kullanmaktır (Çidem: 2013,18).

Finans bilgi sistemi ise işletmenin ihtiyaç duyduğu kaynakları bulması ve bu kaynakların işletmedeki varlıklar için kullanılmasını ve işletmede gerçekleşen bütün mali olayların denetlenmesi faaliyetlerinden oluşan bilgi sistemidir (Karalar: Özalp: Maviş vd., 2005, 300).

Genellikle finans bilgi sistemi ile muhasebe bilgi sistemi birbirleri ile karıştırılmaktadır. Oysa ki finans bilgi sistemi işletmelerin faaliyetlerini yürütebilmesi için gerekli olan parasal kaynakları bulup bu kaynakların en etkili ve optimal şekilde kullanılması ile ilgilenirken muhasebe bilgi sistemi ise mali olayları izleyerek muhasebe kuralları ve hukuka uygun olarak kaydetme, sınıflandırma, özetleme ve raporlama işlemlerini yerine getirir (Çidem:2013, 8)

Muhasebe Bilgi Sistemi

Yönetim bilgi sistemi beş alt sistemden oluşmaktadır ve en ortasında da muhasebe bilgi sistemi yer almaktadır. Muhasebe bilgi sistemi diğer alt sistemlerle de bağlantılı olduğundan muhasebe bilgi sistemi işletme için hayati öneme sahiptir. Şekil 2.2. de muhasebe bilgi sisteminin diğer alt sistemlerle olan ilişkisi verilmiştir.(Yavuz, 2014 :25).

Şekil 2. 2.Muhasebe Bilgi Sisteminin Diğer Sistemlerle İlişkisi

Kaynak:(Yavuz, 2014: 25).

Yukarıdaki şekil 2.2’de muhasebe bilgi sistemi diğer alt sistemlerle olan ilişkisini görmekteyiz. İnsan kaynakları bilgi sistemi, pazarlama bilgi sistemi, üretim bilgi sistemi ve finansal pazarlama sistemi, muhasebe bilgi sistemi ile doğrudan ilişki içerisinde

3. BİLGİ TEKNOLOJİLERİ

Bilgi Teknolojilerinin Tarihsel Gelişimi

Bilgi teknolojilerinin gelişim süreci yazının icadına ve hatta daha öncesine kadar gidebilir. Yazının icadı, üretilen bilginin kayıt altına alınmasını, çoğaltılarak gelecek kuşaklara aktarımını sağlamıştır. Bilgi teknolojilerinin gelişimini hızlandıran esas olay ise matbaanın icadıdır. Buhar gücünün endüstride kullanılması, kara ve hava taşımacılığında yaşanan teknolojik gelişmeler, telgraf, telefon ve radyo iletişim teknolojileri alanında yaşanan gelişmeler, bilgi teknolojilerinin bugünkü görünümüne ulaşmasına önemli katkılar sağlamıştır (Bensghir, 1996: 29).

Bilgi teknolojileri denildiğinde aklımıza ilk olarak bilgisayarlar gelir. Bilgisayarın gelişimi on altıncı yüzyılda Blaise Pascal'ın yalnızca toplama-çıkarma yapabilen hesap makinesine benzeyen makineyi icadıyla başlamıştır. İlerleyen yıllarda bu makinenin dört işlem yapabilen sürümü ve ticari hesap yapma becerisine sahip modeli geliştirilmiştir. 1931 yılında boyut olarak aşırı büyük ama işlem kapasitesi yönünden çok zayıf olan ilk analog bilgisayar üretilmiştir. 1939 yılında ise Howard H. Aiken, Mark-1 adında elektronik devrelerin kullanıldığı otomatik bilgisayarı yapmıştır. IBM için yaptığı bu beş tonluk bilgisayar gelişmiş bir hesap makinesini andırıyordu. 1939 yılında II. Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle bilgisayarlar askeri amaçlar doğrultusunda geliştirilmeye başlanmıştır. 1941 yılında askeri hesaplamalar yapabilen ve askeri kararları etkileyecek ENIAC adında ilk programlanabilen elektronik bilgisayarlar bulunmuştur (Tekbaş, 2018: 27).

80'li yıllarda büyük bir gelişme gösteren ve 90'lı yıllarda altın çağına şahit olduğumuz, bilgisayarlaşma çağı, bilim çağı gibi isimlerle dile getirdiğimiz bu evrensel süreç, teknik boyutlarıyla sadece iletişim ve bilgi alışverişi odaklı süreci hızlandırmayıp, “bilgi teknolojilerinin (BT), iletişim temeline dayanan her türlü ilişkinin ve işin yürütülmesinde köklü değişimlere sebep olmuştur (Ada, 2007: 545).

Bilgi Teknolojileri Ve Muhasebe Mesleği

Bilgi teknolojileri genel olarak, “bilginin toplanması, işlenmesi, depolanmasını ve gerektiğinde herhangi bir yerden başka bir yere iletilmesini veya herhangi bir yerden bu bilgiye ulaşılmasını sağlayan teknolojiler” olarak tanımlanmaktadır (Ceyhun ve Çağlayan, 1997: 12). Bilgi teknolojileri bilginin elde edilmesini, iletilmesini ve

elektronik araçlarla sunulmasını sağlar. Bilgi teknolojileri kavramı “bilgisayar” temeli üzerine kurulan bilgisayara dayalı olan bütün kavramları kapsar. Bilgilerin milyonlarca kişiye ulaşması bilgi teknolojileri yardımıyla gerçekleşmektedir. Bilgi teknolojileri organizasyonların bilgiyi daha hızlı elde etmelerini, küresel bazda rekabet edebilmelerine, verimliliğin yükseltilmesini ve üretim maliyetlerinin aşağı çekilmesine olanak tanır (Kızıl ve diğ., 2014, 82).

Bilgi teknolojileri donanım, yazılım, veri tabanı ve insan olmak üzere dört alt bileşenden oluşmaktadır (Karbuz,2003:24).

Donanım: bilgi teknolojilerinin fiziki yapısını oluşturan, monitör, klavye, yazıcı, hoparlör, sabit disk gibi birimlerden oluşur.

Yazılım: Donanım faaliyetlerini yönlendiren komutlar dizisidir.

Veri tabanı: Uygulama yazılımlarınca kullanılacak yapılandırılmış tüm bilgi ve verilerin depolama alanıdır.

İnsan: Bütün sistemin sağlıklı bir şekilde aksamadan işlemesi için insan ögesi en önemli unsurdur.

Muhasebe sektörü bilgi teknolojilerindeki gelişimden en fazla yararlanan sektörlerden biridir. Bilgi teknolojileri ile işletmelerin finansal bilgiyi elde etmeleri ve bu elde ettikleri bilgiyi paydaşlarına aktarmaları daha hızlı ve doğru bir biçimde gerçekleşmekte ve veri tabanında tutulabilen veriler gerek duyulduğu zaman hızlıca paylaşımına açılabilir. Günümüzde doğru bilgiye hızlı bir şekilde ulaşmak işletmelere üstünlük sağlar. Bilgi teknolojilerindeki gelişme sayesinde yöneticiler artık raporlara daha hızlı bir şekilde ulaşarak işletme faaliyetleri hakkında daha güvenilir bilgiler elde etmektedirler. Bu nedenle bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin meslek mensuplarınca yakından izlenmesi zorunluluk haline gelmiştir (Tekbaş, 2019: 26).

Bilgi teknolojileri denildiğinde akla ilk gelen araçlar bilgisayarlardır. Günümüzde hayatımızın her alanına girmiş olan bilgisayarların gelişimi çok büyük bir hızla devam etmektedir. Bilgisayarların gelişimi günümüze göre çok basit diyebileceğimiz bir şekilde başlamış ve hızla evrimleşmiştir. On altıncı yüzyılda Blaise Pascal tarafından sadece toplama ve çıkarma işlemi yapabilen bir makine geliştirilmiştir.

İki işlem yapabilen bir hesap makinesine benzeyen bu makinenin daha sonraki yıllara da dört işlem yapabilen bir sürümü ile ticari hesap yapan modeli geliştirilmiştir (Tekbaş, 2019, 26).

Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler özellikle de internetin gelişmesi ve yaygınlaşması muhasebe alanında büyük değişimlere neden olmuştur. Bilgi teknolojilerindeki gelişmelerden önce bilgilerin elde edilmesi ve sunumu için çok fazla zaman ve emeğe ihtiyaç duyulurken günümüzde çok kısa zamanda birkaç tuş yardımı ile bilgiler elde edilip sunulabilmektedir. Bu yüzden artık günümüzde nitelikli muhasebe bilgisine ulaşabilmek için muhasebecilerin bilgi teknolojisini iyi kullanabiliyor olmaları gerekmektedir(Orhan,2017: 2)

Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler, muhasebe mesleğinde kayıt, belge gibi birçok şeyi değiştirmiş, yeni düzenlemeler meydana getirmiştir. Teknolojik gelişmelerden önce çok sayıda fatura elle tek tek bilgisayarlara işlenirken şimdi e-fatura uygulaması ile direkt sistemden alınabilmekte ve uzun uzun uğraşlara gerek kalmamaktadır. İnternet ortamında raporlama, E-beyanname, internet bankacılığı, sanal işletmeler gibi birçok yeni uygulama muhasebe mesleğinin gündemine gelmiş ve bilgiyi işleme daha hızlı, daha güvenli ve daha maliyetsiz bir şekilde icra edilir olmuştur (Uyar, 2007).

Günümüzde hızla devam eden bilgi teknolojilerindeki gelişim kendini muhasebe uygulamalarında da göstermektedir. Bu gelişim ile muhasebe uygulamalarında ticari yazılımlar ortaya çıkmıştır. İlk başlarda muhasebe faaliyetlerinin elektronik ortamlarda izlenmesine imkân veren genel muhasebe programları geliştirilmiştir. Bu programlar sayesinde defter tutma, beyanname düzenleme ve bu işlemler için gerekli bilgilerin daha hızlı işlenmesi ve daha düşük maliyetle hazırlanması sağlanmıştır. Daha sonralarda ise muhasebe entegre programları kullanılmaya başlanıp muhasebe kayıtlarının otomatik olarak yapılması sağlanmıştır. Veri işleme ve analiz sürecini gözle görülür derecede kısaltmış ve hata oranı sıfıra yaklaşmıştır. Bundan dolayı bilgi teknolojilerindeki gelişmeler ile muhasebe sistemlerinde meydana gelen yenilikler muhasebe bilgi sistemleri için oldukça önem taşımaktadır (Güzel ve Mersin, 2007: 173).

Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler muhasebedeki iş yükü ve muhasebe işlemlerin süresini azaltarak muhasebe işlemlerinin daha hızlı ve doğru yapılmasını sağlamıştır. Bu sayede muhasebe alanında meydana gelen değişimlerim takibi kolaylaşmış ve bilgiye ulaşma hızı artarken bilgiye ulaşma maliyeti yok denilecek kadar düşmüştür (Karasioğlu ve Duman, 2011: 170). Bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişmelerin muhasebe sistemlerini etkilemesi üzerine işletmelerde yönetimin karar aşamasında bilgi sistemleri etkisini göstermektedir. Bilgisayar tabanlı muhasebe sistemleri çok sayıdaki veriyi yükleme ve saklama görevini hızlı ve güvenilir bir şekilde yerine getirdiğinden işletmelerin karlılığı üzerinde de etkili olmaktadır (Gökdeniz, 2005: 88).

Muhasebe Mesleğini Etkileyen Bilgi Teknolojileri

Yapay zekâ, bulut sistemleri, robotik teknolojiler, blok zinciri teknolojisi gibi bilgi teknolojilerindeki gelişmeler 21. Yüzyılda muhasebe mesleğini de bazı değişimlere itmiştir. Meslek mensupları da geleneksel yöntemler yerine bilgi teknolojilerinde gelişmeler doğrultusunda meslek hayatlarında e-defter, e-beyanname, yeni nesil yazarkasa, e-fatura, defter beyan ve hazır beyan sistemi gibi uygulamaları kullanmaya başlamışlardır. Bu uygulamalar ile eleman, zaman ve kâğıt masraflarını azaltmayı en önemlisi kayıt dışılığı önlemeyi hedefleyen Maliye Bakanlığı bilgi teknolojileri ve otomasyon sistemlerine harcama yapmaktadır (Tekbaş, 2019: 1).

Muhasebe Yazılımları

Muhasebe yazılımı şirket ihtiyaçlarına göre özelleşip farklılaşabilen şirketlerin hesaplarını tutmak ve şirketlerin işleyişlerini takip etmek amacıyla kullanılan muhasebe programlarıdır. Günümüzde kullanılan muhasebe yazılımları sayesinde alış, satış, açılış ve kapanış kayıtları, dönem sonu işlemleri, amortisman kaydı gibi şirketle ilgili birçok kayıt otomatik olarak yapılmaktadır. Ancak bu yazılımlar kullanılırken oldukça dikkatli olunmalıdır çünkü bu programlarda oluşabilecek en küçük hata şirketlere geri dönüşü olmayan cezai sonuçlar doğurabilir. Günümüzde yalnızca veresiye takibi yapan programlardan, personel, banka, çek, senet takibi yapabilen programlara kadar çeşitleri bulunmaktadır (Lazol ve Gürsoy, 2006, 4).

Genel Muhasebe Programları

Genel muhasebe programları, bilgisayar ortamında izlenebilen programlarla işletme faaliyetlerini gösteren ve farklı fatura ve benzeri belgeleri muhasebe fişlerine dönüştürür. Bu programlar işletmelerin gelir ve giderlerini kaydetmek, kasa giriş çıkışları ve hesap bakiyelerinin takip etmek için kullanılır. Amacı devlet kurumlarında yapılacak beyan ve bildirimlerin daha hızlı yapılmasını sağlamaktır (Tekbaş, 2018: 30).

Muhasebe işlemleri, bu işlemlere ait belgelere dayalı bir şekilde muhasebe fişlerine girilir ve buradan yevmiye ve büyük defter kayıtları oluşturulur. Genel muhasebe programlarını kullanan firmalar daha çok devlet birimlerine olan yasal yükümlülüklerini yerine getirmek için tercih etmektedirler. Genellikle küçük ve orta ölçekli muhasebe bürolarında tercih edilen bu program Sosyal Sigortalar Kurumu ve Vergi dairesine gönderilecek beyannamelerin daha hızlı ve güvenilir şekilde hazırlanması amaçlanmaktadır (Parlakkaya, 2003: 2).

• Yarı Entegre Sistemler

Bu sistemler “Genel Muhasebe Paket Programlara” ek olarak sipariş, fatura, irsaliye, çek-senet, cari işlemler, muhasebe, stok, üretim, demirbaş, personel, işletme defteri, bütçe gibi alt modüllerden oluşmaktadır. Bu alt modüller hem birbirinden bağımsız hem de birbirine entegre olarak çalışabilmektedir (Lazol ve Gürsoy, 2006: 4).

• Tam Otomatik Entegre Sistemler:

Bu sistemler, yarı otomatik entegre sistemlerde gerçekleştirilebilen faaliyetleri tamamen otomatik bir şekilde muhasebeleştirir (Güney ve Can, 2015: 328)

Muhasebe Bilgi Sistemi yönetim bilgi sisteminin bir alt sistemidir ve yönetim bilgi sisteminin diğer alt sistemleriyle birlikte entegre bir şekilde çalışmaktadır. Geçmişte kullanılan genel muhasebe programları ve yarı otomatik entegre sistemlerin yerini tam otomatik entegrasyonlu sistemler almıştır (Şençiçek, 2013: 80).

Tam otomatik entegre sistemler işleyiş yönünden yukarıda anlatılan ilk iki sistemden daha gelişmiş durumdadır. Daha fazla mali kaynak ve uzman personel gerektirmesi sebebiyle orta ve büyük ölçekli işletmelerce tercih edilir. Kurumsal Kaynak Planlaması-KKP (Enterprise Resource Planning-ERP) bu sistemlere verilebilecek en iyi örnektir. KKP firmaların tedarik, imalat, satış, insan kaynakları ve benzeri farklı

departmanları aynı sistemde bir araya getiren tam otomatik entegre yazılım programıdır. KKP, klasik sistemlere göre bilgiye ulaşım daha hızlı, güvenilir ve kolaydır (Tekbaş, 2018: 31).

Günümüzde çoğu işletme standartlaştırılmış ve tamamen entegre bir sistem olan ve bilgi teknolojilerinin yazılım bölümünü oluşturan KKP sistemlerini tercih etmektedir. Yabancı KKP sistemlerine Almanya merkezli olan SAP ERP 'i: yerli KKP sistemlerine de İzmir merkezli NETSİS örnek olarak verilebilir. Yerli ve yabancı ERP sistem örneklerinden bazıları aşağıdaki tabloda verilmektedir (Şençicek, 2013: 81).

Tablo 3. 1 Yerli Ve Yabancı ERP Sistemleri

Yerli ERP Sistemleri Örnekleri	Yabancı ERP Sistemleri Örnekleri
NETSİS LOGO UYUMSOFT IAS-CANIAS MİKRO LİNK LİKOM	SAP MICROSOFT ORACLE IFS

Kaynak: (Tektüfekçi,2012: 56)

Bulut Bilişim

Günümüzde bilişim teknolojilerinde öne çıkan gelişmelerden biri olan bulut bilişim ihtiyaçlar doğrultusunda ölçeklenebilen ve ihtiyaç anında kullanıma hazır, kaynak ataması ve yönetimini kolayca gerçekleştirebilen bilgi ve iletişim teknolojileri servisidir (Koyuncu 2011, 1).

“Web teknolojisinin ikinci büyük dalgası olarak adlandırılan ve gelecekte iş dünyasına yön vermesi beklenen en önemli kavramlardan biri olan ‘Bulut Bilişim’, kısaca bilişim teknolojilerinin dış kaynak olarak sunulması hizmetidir”.Özellikle web tabanlı programlar kullanılan muhasebe sektöründe müşterilere daha ucuz ve kaliteli hizmet verme imkânı sunduğundan bulut bilişimin kullanımı son yıllarda daha da yaygınlaşmıştır (Elitaş ve Özdemir, 2014: 94).

Web hizmetleri, sanallaştırma ve ızgara olmak üzere bulut bilişimin alt yapısını oluşturan üç farklı teknoloji mevcuttur. Web hizmetleri internet üzerinden erişim imkanı veren programlama dili ve işletim sisteminden bağımsız farklı kişiler

tarafından geliştirilen otonom yazılımlardır. Sanallaştırma ise var olan donanım kapasitesini daha etkin bir şekilde kullanmayı sağlayan böylelikle operasyonel maliyetleri düşüren sınırlı sayıdaki fiziki bilgisayarlar üzerinden fazla sayıda sanal bilgisayar oluşturan teknolojilerdir (Seyrek, 2011: 703).

Son teknoloji olan ılgara teknolojisi ise farklı mekânlarda bulunan atıl kapasiteye sahip bilgisayarların depolama, hesaplama, bellek gibi kaynaklarının yüksek hızlı bilgisayar ağları ile buluşturarak daha büyük kapasitede bilgisayarlar oluşturulmasını sağlar (Maqueira-Marin ve Diğerleri, 2009: 493).

Bulut bilişim tabanlı muhasebe sistemlerini kullanan işletmelerin sağlayacağı avantajlar şöyledir (luca.com.tr):

- a) İleri teknolojiyi çok düşük maliyetlerle kullanabilme
- b) Zaman ve mekândan bağımsız çalışma imkânı
- c) Müşteri ilişkilerini daha hızlı yönetebilme
- d) Daha hızlı hizmet verebilme imkânı
- e) Yasal güncellemelerin yazılıma hızla yansması özelliği ile tüm kullanıcıların güncellemelerinin aynı anda ve bedel ödmeden gerçekleşmesi
- f) Müşteri işletme ile iş yükünün kolaylıkla paylaşılabilmesi
- g) Veri kaybı yaşanmaması ve sınırsız yedekleme imkânı
- h) Kurulum, destek ve eğitimlerden sınırsız faydalanma imkânı

Bulut kavramını öne çıkaran özellikler:

- Sanal altyapılar üzerinde çalışır,
- Esnek ve ölçeklenebilirdir,
- İsteğe ve kullanıma göre hizmet verir,
- Kalite güvencesi sağlar,
- Paylaşılabilir ve yönetilebilirdir(Höfer ve Karagiannis, 2011: 81-94).

Tablo 3.2.Klasik ve Bulut Bilişim Tabanlı Muhasebe Programlarının Karşılaştırılması

Klasik Muhasebe Programları	Bulut Bilişim Tabanlı Muhasebe Programları
Veriler elle girilir.	Veriler otomatik olarak girilir.
Sisteme uzaktan erişim yoktur.	Sisteme uzaktan erişim vardır.
Kurulum ve güncelleme elle gerçekleşir.	Kurulum ve güncelleme uzaktan erişim ile gerçekleşir.
İş yeri dışında bağımsız çalışma imkânı yoktur.	İş yeri dışında bağımsız çalışma imkânı vardır.
Yedekleme yerel terminalde gerçekleşir	Yedekleme bulut bilişim sisteminde ve yerel terminalde gerçekleştirilir.
Mevzuat değişiklikleri bireysel olarak takip edilir.	Mevzuat değişiklikleri bulut bilişim sisteminden takip edilir.
Beyannameler elle doldurulur ve gönderilir.	Beyannameler otomatik olarak doldurulur ve gönderilir.
İşlemlerde zaman kayıpları yaşanır.	İşlemlerde zaman kayıpları yaşanmaz.
Faturaların ve diğer resmi belgelerin elle doldurulması ve gönderim.	Faturaların ve diğer resmi belgelerin web tabanlı doldurulması ve gönderimi.
İşletme yöneticilerin finansal verilere istedikleri an uzaktan erişimi mümkün değildir.	İşletme yöneticilerin finansal verilere istedikleri an uzaktan erişimi mümkündür.
Mali müşavirlerde müşteri işletmeler ile sürekli bir iletişim yoktur.	Mali müşavirlerde müşteri işletmeler ile sürekli web tabanlı iletişim vardır

Kaynak:(Özdemir ve Elitaş, 2015: 103-104).

Türkiye’de LOGO, MİKRO, LUCA, VEGA, ETA gibi bulut bilişimi avantaja dönüştüren firmalar müşterilerine önemli hizmetler sunmaktadırlar. Bu firmalardan ilki olan LOGO Gelir İdaresi Başkanlığı’nın (GİB)’e defter uygulaması ile belgeleri GİB’in belirlediği standartlara uygun olarak hazırlayıp elektronik olarak GİB’e kolayca gönderebilmektedir. Böylelikle defterlerin kâğıt şeklinde saklanması gibi belli bir maliyet ve yük getiren işlemler elektronik ortamda kolay ve masrafsız şekilde yapılabilmektedir (Logo, 2016).

Mikrofortuna, Mikro'nun yazılım mühendisleri tarafından geliştirilen işletmenin artan kapasitesiyle doğru orantılı olacak şekilde gereksinimlerini karşılayabilecek esneklikte bir yapıya sahiptir. Mikro yazılım mali gücü ve olanakları yetersiz küçük işletmeler için de düşük maliyetlerle kiralanabilir bulut çözümleri sunmaktadır (Aytekin, Erdoğan ve Kavalcı, 2016: 59).

Türkiye'nin ilk internet tabanlı merkezi muhasebe sistemi olan LUCA: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler (SMMM) Yeminli Mali Müşavirler (YMM) Odaları Birliği-TÜRMOB ile Temel Eğitim ve Staj Merkezi TESMER tarafından geliştirilmiştir. Yazılım servisi olarak bulut teknolojisinin kullanıldığı LUCA Türkiye'deki ilk başarılı uygulamadır. Web tabanlı merkezi bir sistem olma özelliğine sahip LUCA iş süreçlerini başarılı bir şekilde yöneterek firmaların etkinlik ve verimliliklerini arttırmış ve kullanıcılarına büyük ölçüde avantajlar sağlamıştır. LUCA tüm dünyaca güvenilir ve başarısı tüm dünyaca kanıtlanmış Unix ve Linux işletim sistemleri ile Oracle veri tabanını kullanmakta olup dünyadaki teknolojik gelişmelere paralel bir şekilde güncellenir. Modüler bir yapıya sahip olan LUCA yönetici, personel, muhasebe, işletme defteri ve serbest meslek defteri modüllerinden oluşmaktadır (Şençicek, 2013: 82).

Yapay Zeka

1930'lu yıllarda matematik alanında yeni bir dönem başlatmış olan ünlü İngiliz matematikçi ve bilgisayar bilimcisi Alan Turing yapay zeka disiplininin babası olarak adlandırılan Turing testini bulmuştur. Turing testinin amacı, bir makinenin düşünebildiğini söyleyebilmenin mantıksal olarak mümkün olup olmadığıdır. Yapay zeka kavramı ise ilk kez 1956'da Mc Carthy tarafından ortaya atılmıştır (Yiğit, 2011: 3).

Endüstri 4.0'ın temel kavramlarından biri olan yapay zeka son teknoloji ile donatılmış bilgisayarların bir insan gibi akıllı davranarak karmaşık sorunların bile üstesinden gelebileceği yöntemleri içeren bir sistemdir (Gacar, 2019: 390).

Nabiyev (2016)'e göre yapay zeka “bir bilgisayarın ya da bilgisayar denetimli bir makinenin, genellikle insana özgü nitelikler olduğu varsayılan akıl yürütme, anlam çıkartma, genelleme ve geçmiş deneyimlerden öğrenme gibi yüksek zihinsel

süreçlere ilişkin görevleri yerine getirme yeteneği” şeklinde tanımlanmaktadır (Nabiyev,2016: 50).

Endüstri 4.0 ve teknolojiye meydana gelen değişimler beraberinde yapay zeka kavramını da hayatımıza sokmuştur. Günlük yaşamımızın ayrılmaz bir parçası olan yapay zeka kavramı içinde insanın bulunduğu tüm alanları yakından ilgilendirmektedir. Amazon’un kasiyersiz akıllı marketleri, APPLE markasının Siri’si, çoğu ünlü mağazanın yapay zeka satış danışmanları ve sosyal medyada karşımıza çıkan nefret içerikli kelimelerin kaldırılması, akıllı filtre ve istenmeyen iletilerin belirlenmesi gibi hayatın içinden örnekler vermek de mümkündür (Yardımcıoğlu ve Şitak, 220: 342-352).

Dijitalleşmenin etkilerinin en fazla hissedildiği mesleklerden biri olan muhasebe mesleği de günümüzdeki en gelişmiş teknolojilerden biri olan yapay zekâ dan nasibini almış durumdadır. E-ödemeler, e-faturalar, çoğu bankacılık işlemi yapay zeka sayesinde gerçekleştirilmektedir. Vergi uygulamalarında da yapay zeka kullanımı insan kaynaklı hataları en aza indirgeyerek vergi zayıyatını engellemeye yardımcı olmaktadır. Aynı zamanda vergi risklerini belirlemeye yardımcı olup maliyetleri de düşürmektedir. Çin’de vergi mükelleflerinin işlemleri tamamen yapay zeka ile donatılmış vergi robotları ile yürütülmektedir (Yardımcıoğlu ve Şitak, 220: 342-352).

Muhasebenin dört temel fonksiyonu olan kaydetme, sınıflandırma, özetleme raporlama ve analiz ve yorumlama da yapay zekâ açısından ele alınabilir (Gacar, 2019: 391-392).

1)Kaydetme: Muhasebe kayıtlarının yapılırken yapay zekâ dan faydalanmak mümkündür. Fatura ve benzeri belgelerin optik karakter tanıma ve yapay zekâ kullanılarak taratılması ve sisteme kaydedilmesinde ve hesapları tanımlamada yardımcı olur.

2)Sınıflandırma: Günümüzde bilgisayarlı muhasebe programları sayesinde sınıflandırma fonksiyonu tamamen otomatik bir şekilde yapılabilmektedir. Günlük deftere kaydedilen bilgiler kolayca büyük defterlere aktarılabilmektedir.

3)Özetleme ve Raporlama: Özetleme kaydedilen ve sınıflandırılan muhasebe bilgisinin anlaşılır bir biçimde kısaltılmasıdır. Muhasebede özetleme işleviyle

kastedilen kesin mizanın oluşturulmasıdır. Raporlama fonksiyonu ile ise finansal tabloların oluşturulması kastedilmektedir. Bu iki işlev de bilgisayarlı muhasebe programları sayesinde kolaylıkla yapılabilir.

4) Analiz-Raporlama: Finansal tablolar yapay zekâya dayalı muhasebe programları sayesinde çeşitli teknikler kullanılarak analiz edilebilmektedir. Ayrıca muhasebecilerin analizine uzun zaman ve çaba harcadığı büyük ölçekli veriler yapay zeka sayesinde çok kısa bir zamanda işlenebilir.

Günümüzde mevcut olan yapay zeka uygulamaları muhasebe üzerinde birçok olumlu etkiye sahiptir. **Yapay zekanın muhasebe üzerinde etkileri şöyledir:**

- Denetimlerde büyük ölçekli verileri işlemeye elverişli olan yapay zeka analizin kapsamını genişletip veri analizinin miktarını, güvenilirliğini ve kalitesini artırır.
- Yapay zeka daha detaylı analizlere olanak sağladığından denetçinin farkına varamadığı silik kalmış kanıtları algılayabilir, karmaşık yapıları daha kolay çözüme kavuşturabilir ve böylelikle algılama ve gözlem gücünü artırır.
- Yapay zeka asla unutmaz karşılaştığı olayları kayıt eder ve benzeri durumlarla karşılaştığında önceki kayıtları gözden geçirerek bilişsel kapasitesini bir araya getirir ve en doğru tepkiyi verir. Böylelikle kurumsal hafızanın devamlı olarak gelişmesine ve derinleşmesine olanak sağlar.
- İnsanların zeka düzeylerinin farklı olmasından dolayı bir olaya farklı insanların verebileceği tepkiler de farklı olabilir ancak yapay zeka ile donatılmış makineler biyolojik, fizyolojik, psikolojik faktörler ve çevresel etki faktörlerinden muaf olduklarından insanlara göre daha tutarlı karar verici olma özelliğine sahiptirler.
- Manuel veri girişi gibi tekrarlayan görevleri azaltarak insani çaba gerektiren daha gerekli işlere odaklanma imkânı sağlar.
- Yapay zeka geleneksel defter tutma yönteminde gözden kaçabilen hataları anında algılayabilir ve kayıtların doğru olup olmadığını sürekli kontrol eder.

- Faturaların oluşturulması, ödenmesi ve benzeri gibi fatura ile ilgili işlemlerin daha hızlı yapılmasına imkân sağlar.
- Veri analizlerini hızlandırır.
- Yapay zeka muhasebecilerin incelemesinin imkânsız olduğu detayları dikkatlice inceleyerek şirket politikalarını öğrenip tutarsızlığa sebebiyet vermemek için verileri topluca analiz edebilir(Wasny, 2019).

Yapay zeka her ne kadar muhasebe mesleği için birçok avantaj sağlasa da ilerleyen yıllarda muhasebe mesleğini için tehdit doğuracağı düşünülmektedir. Çünkü muhasebecilerin bugün yaptığı çoğu işin 10 ile 15 yıl sonra tamamen otomatik olarak gerçekleştirilebileceği düşünülmektedir (Sarıçipek, 2019: 1097-1098).

Yapay zekâ konusunda dikkatli olunması gerekenler:

- Yapay zeka önceki verilerin kullanımı ile sınırlı olduğundan yaratıcı değildir.
- İnsani sağduyudan yoksundur, bazen arıza yapabilir ve yanlış sonuçlara sebebiyet verebilir.
- Yapay zeka da bilgi filtreleme olmadığından bazı kişilerin menfaatleri doğrultusunda kötüye kullanılabilir.
- Yapay zekanın muhasebe mesleği için sağladığı kolaylıkların yanında karşılaşılabilecek riskler de dikkate alınarak dikkatli ve sistemli bir şekilde planlanmalıdır(Sarıçipek, 2019: 1097-1098).

Blok Zinciri Teknolojileri

Bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin hayatımızın her alanında hissedildiği 21.yüzyılda ekonomik faaliyetlerin de işleyişi değişmiş ve bu faaliyetler internet üzerinden kolaylıkla yapılabilir hale gelmiştir. Ancak bu durum veri hırsızlığı ve güvenlik açıkları gibi siber güvenlik risklerini de gündeme getirmiştir. Networking, veri depolama ve bilgi işlem gücünün artmasını sağlayan yenilikler yeni iş kolları oluşturmuştur. E-ticaretin gelişmesi ile araçlar ortadan kaldırılarak yüksek aracılık maliyetlerine de son verilmiştir. Etkisi tüm dünyada hissedilen 2008 küresel krizinde birçok finans kuruluşunun iflas etmesi bireylerin finansal araçlara güveninin daha da

kırılmasına neden olmuştur. Krizin yaşandığı Ekim 2008’de ‘Satoshi Nakamoto’ takma adıyla ‘‘Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System’’ adlı bir makale yayınlanmıştır. Bu makalenin özelliği merkezi otoriteye dayalı bir sistem yerine ‘‘Blockchain’’ adında tamamen eşler arası (peer to peer) bir sistemi anlatan merkezi otoriteyi yok sayan bir sistem fikrini ortaya atmış olmasıdır (Yavuz, 2019: 16).

Dijital para sisteminin ilk çıktısı olan bitcoin aracısız ve merkezi otoriteyi yok sayan bir sistemi benimseyen blok zinciri anlamına gelen ‘Blockchain’ teknolojisini hayatımıza taşımıştır. Blok zinciri, toplanan belge ve verilerin internet üzerinden kamuya açık bir deftere kaydedilmesidir. Bölümlere ayrılmış olan verilerin şifrelenmiş bir biçimde birden çok ağda saklanmasına dağıtık defter denir. Blok zinciri teknolojisi kısaca uçtan uca şifrelenmiş işlemlerin takibinin sağlandığı dağıtık veritabanıdır(Uzun,2020: 90) Burada fiziksel olarak merkezden uzak gerçekleşen işlemler zaman koduyla kaydedilip aynı deftere ait kopyalar da eş zamanlı olarak sisteme gönderilmektedir. Bu işleme dair bilgileri içeren zamana dayalı olarak oluşturulmuş her bir blok zincir şeklinde dizilir ve veri depolama işlemi için blokların halkalar zinciri şeklini alması gereklidir. İşte blok zinciri anlamına gelen ‘‘Blockchain’’ teknolojisi adını tam da buradan almaktadır. Bu sistemin güvenliği dijital imza ile şifreleme protokollerince sağlanır. Sistemde farklı taraflarca tutulan birden fazla kopya mevcuttur ancak hiç kimse kendi başına değişiklik yapamaz. Yalnızca dağıtılmış olan ağlara erişim yetkisi bulunan kullanıcılar bu verileri görebilir ve onaylayabilir (Ulucan Özkul, Alkan, 2020: 219).

Blok Zincirinin Temel Özellikleri :

- Kaydedicilik: Bilgiye ilişkin tarih, saat ve tüm detaylara ilişkin kayıt hakkındaki bilgileri verir.
- Şeffaflık ve Görünürlük: işlemler herkesin görebileceği şekilde halka açıktır.
- Merkeziyetsizlik: Geleneksel muhasebe kayıt yönteminde kayıtlar tek bir noktada tutulurken blockchain teknolojisinde birden çok açık düğüm noktası vardır. Yani verinin birden çok kopyası farklı cihazlarca depolanır. Böylece güvenilirliği ve ulaşılabilirliği ve şeffaflığı artırır. Çoklu ve karşılıklı kontrol mekanizmalarına imkân sağlayarak hata ve hile risklerini azaltır(Ulucan Özkul, Alkan,2020: 219).

Blok zinciri teknolojisi muhasebe uygulamaları ve mali kontroller açısından önemli avantajlar sunmaktadır. Yaygınlaşan dijital para kullanımı raporlama için dijital bir platform sunmaktadır. Blok zinciri teknolojisinin muhasebe uygulamalarına getirdiği en önemli yenilik geleneksel muhasebe sistemlerinde var olan çift taraflı kayıt sistemini üç taraflı kayıt sistemine dönüştürmesidir. Zaten var olan çift taraflı kayıt sistemine üçüncü taraf eklenerek dağıtık defter yapısı oluşturulur. İyi tasarlanmış blok zinciri platformları hızlı ve yüksek kapasiteli veri tabanlarıdır. Blok zinciri teknolojisi akıllı sözleşmeler kullanarak muhasebe işlevini otomatikleştirerek hata ve hile risklerini minimum düzeye indirir, iş yükünü hafifletir ve uzun vadede verimliliğe dayalı maliyet tasarrufu sağlar. Mali kontroller açısından da akıllı sözleşmeler denetimde meslek mensuplarına fırsatlar sağlar. Blok zincirlerinin yapısı gereği izlenebilirliğin daha kolay ve hızlı olmasından dolayı denetim mesleğinde de zaman ve maliyet tasarrufu sağlanır. Geleneksel denetimde örneklem yöntemine göre denetim yapılırken blok zinciri teknolojisi kayıtların tamamına uygulanabilir hale geldiğinden denetimde sağlanan güvence düzeyi makul güvenceden mutlak güvenceye yükseltir (Ulucan, Özkul ve Alkan, 2019: 233).

Endüstri 4.0

Her endüstriyel devrim yeni bir başlangıç olarak değerlendirilmiştir. Endüstrileşmenin ilk adımı James Watt'ın buhar makinesini icadı ile başlamıştır. 1750 ve 1890 yıllarını kapsayan dönem Endüstri 1.0 olarak adlandırılmaktadır. Bu yıllarda dokuma sanayisi gelişmiş, demir yolları ve gemicilik alanında gelişmeler yaşanmış ve kas gücü artık yerini makinalara bırakmaya başlamıştır (Dursun, Tutucu ve Ektik, 2019: 265).

1870 ile 1989 arasını kapsayan dönem Endüstri 2.0 olarak adlandırılmaktadır. Bu yıllar arasında ulaşımın kolaylaşması nedeniyle hammadde temini ve üretilen ürünlerin uzak pazarlara ulaşması da kolaylaşmıştır. Bu dönemde yaşanan bir başka önemli olay ise petrol tabanlı içten yanmalı motorların kullanılmasıdır ve üretimde elektrik kullanımının başlaması olmuştur. Bu yeni ve üstün teknoloji sayesinde üretim büyük oranda artarak seri üretim kavramı ortaya çıkmıştır. Seri üretimin öncüsü Ford diğer sektörlerle de örnek olarak bu dönemde verimliliği arttırmıştır. (Görçün, 2016, 51).

1970 ve 2010 yılları arası da Endüstri 3.0 olarak adlandırılmaktadır. Üretim hattında kullanılan makineleri kontrol eden özel bilgisayarların fonksiyonlarının gelişmesiyle üretimde otomasyon artmıştır. Telekomünikasyondaki ve ulaşımındaki gelişmeler sayesinde ülkeler arası iletişim daha da hızlanarak sınırlar ortadan kalkmaya başlamış ve ekonomik ilişkilerde artış gözlemlenmiştir. Bu dönemin en büyük sorunu ise hammadde ve enerji kaynaklarının tüketimindeki artışın meydana getirdiği sürdürülebilirlik sorunudur. Endüstri 1.0'da kömür, su ve buhar gücü: Endüstri 2.0'da enerji kaynağı olarak kullanılan petrol ve elektrik: Endüstri 3.0 da ise hammadde ve enerji kaynaklarının sürdürülebilirliğini sağlayabilmek ve çevreye verilen zararı en aza indirgeyebilmek için su, rüzgâr, güneş vb. gibi yenilenebilir kaynaklara yöneliş artmıştır (Dursun, Etik ve Tutcu, 2019: 264-266).

Kas gücünün yerini makinelerin alması, seri üretime geçiş, üretimde otomasyonun artması, siber optik sistemler ve nesnelerin internetinde meydana gelen gelişmeler 21.yy da içinde bulunduğumuz dönemi kapsayan Endüstri 4.0'ı başlatmıştır. Henning Kagermann ve arkadaşlarının ortaya attığı Endüstri 4.0 aynı zamanda Dijital Sanayi Devrimi olarak da adlandırılmaktadır. Endüstri 4.0 akıllı teknolojileri kullanarak hayatın her alanında kolaylık sağlayan, bilgiye ulaşımı hızlandıran, maliyetleri en aza indirgeyen, otomasyonu arttıran ve ağ bağlantısı sayesinde geniş kitlelere ulaşabilen bir sistemdir. Bu sistem globalleşen dünyamızda dijitalleşme üretim anlayışı ve diğer işletme fonksiyonlarını yeniden şekillendirmiştir (Dursun vd., 2019: 264-266).

4. MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ

Muhasebe Bilgi Sistemi, “finansal muhasebenin, maliyet muhasebesinin, sorumluluk muhasebesinin, nakitlerin ve sermayelerin bütçelenmesini, işletmenin varlıklarını, borçlarını, sermayesini, gelirlerini ve giderlerini mali nitelikli tarihsel geçmişini ve geleceğe yönelik bilgilerinin oluşmasına kaynaklık eden bir bilgiler sistemi” olarak tanımlanabilmektedir (Sürmeli vd. 2006).

Zaman zaman finansal muhasebe bilgisi olarak ifade edilen muhasebe bilgisi kimi zaman da yönetim muhasebesi olarak önümüze çıkar. Finansal muhasebe bilgisi işletmenin faaliyetleri, borçları ve varlıkları hakkında bilgi akışı sağlamaktadır. Yönetim muhasebesi bilgisi ise işletme faaliyetlerini yönetmek amacıyla muhasebe bilgisinin yorumlanması ve analizi sürecidir (Akgün ve Kılıç, 2013, s. 21-36).

Muhasebe bilgi sistemi de yönetim bilgi sisteminin alt sistemlerinden biridir. Muhasebe bilgi sistemi işletme faaliyetleri ve bu faaliyetler sonucu oluşan veri akışına odaklanır. Muhasebe bilgi sisteminin işletme varlıklarını koruyup zaman içerisinde bu varlıklarda oluşan değişimleri belirlemek ve işletmelerin finansal durum ve faaliyet sonuçlarına ilişkin bilgi sağlamak olmak üzere iki temel amacı vardır (Tekbaş, 2019: 25).

“Muhasebe bilgi sistemi işletmelerde ortaya çıkan finansal nitelikteki işlemleri ve olayları kayıt altına alan, kategorize eden, özetleyen, analiz eden, yorumlayan ve sonuçları ilgili kişilere raporlayan bir bilim dalıdır”. İşletme yönetimi karar alırken muhasebe bilgisine ihtiyaç duyar. Muhasebe bilgisi etkili ve doğru kararlar alabilmek için önemli bir fonksiyona sahiptir. Bu yüzden muhasebe işletmenin temel taşlarından biridir (Kızıl, Bozan, Şeker, 2014: 78).

Küreselleşme ile hız kazanan bilgi teknolojilerindeki gelişmeler işletmenin iç ve dış çevresini de etkilemektedir. Muhasebe salt defter tutma işlevini yerine getirmekteyken bilgi teknolojilerindeki gelişmeler ile planlama, değerlendirme, analiz gibi görevleri de üstlenmiştir (Kızıl vd., 2014: 78-80).

“Verileri muhasebe bilgi kullanıcıları için güvenilir ve doğru bilgi haline getiren, raporlayan ihtiyaç duyulduğunda yeniden kullanmak üzere depolayan muhasebe bilgi sistemi işletmenin bilgi üretim merkezi olarak tanımlanabilir” (Çankaya, Karakaya

ve Keleş, 2019: 2). İşletmenin olağan iş akışını kesintiye uğratmadan yürütebilmek ve doğru kararlar alabilmek için Muhasebe Bilgi Sisteminin etkisi oldukça fazladır (Çankaya vd., 2019: 2).

Muhasebe bilgi sistemi, olayları ve işlemleri kaydeder ve bunların değerlendirilmesi için bilgi üretir. Bir muhasebe bilgi sistemi, bir organizasyon içinde karar vermek için finansal bilgi sağlamada kilit bir rol oynar. Bir tarafından sağlanan bilgilerin kullanılabilirlik derecesi ve değeri, büyük ölçüde güncelliğine ve kalitesine bağlıdır (Butkevicius, 2009: 148).

Muhasebe Bilgi Sistemleri Bilgi ve Teknoloji sistemleri alanına dahil edildiğinde, firmaların ekonomik-finansal alanıyla ilgili konuların yönetimine ve kontrolüne yardımcı olmak için tasarlanmış bir araçtır (Grande, vd., 2011: 26).

Muhasebe Bilgi Sisteminin Amaçları:

- Harici raporların hazırlanması: gelir tablosu ve bilançonun hazırlanarak işletmenin dış bilgi kullanıcılarına raporlanmasıdır.
- Rutin Faaliyetleri Desteklemek: işletmeler günlük faaliyetlerini yerine getirirken muhasebe paket programları sayesinde veriler kolayca kayıt altına alınır, depolanır gerektiğinde kullanılır.
- Planlama ve Kontrolü Desteklemek: Siteme kaydedilen verilerin doğruluğu ve tutarlı olup olmadığı ile ilgili raporlar hazırlanır. Bu raporlar yol gösterici sayılırlar ve işletme hakkında tahminde bulunmaya imkân tanırırlar.
- Karar Almaya Destek Sağlamak: Muhasebe bilgi sisteminin ürettiği bilgiler yalnızca tekrarlayan faaliyetleri yönlendirmeye yaramaz aynı zamanda yöneticilerin karar vermelerine de yardımcı olacak bilgileri de üretir.
- Yürütme ve Dâhili Kontrol: işletmelerin kullandığı bilgi sistemlerini korumak için geliştirdikleri koruma yöntemleridir. Bilgi sistemlerinin güvenliğini sağlamak için şifreleme ve kendisine yetki tanımlanmamış personelin sisteme giriş yapmasını engelleyen işlevleri de bulunur (Savcı ve Balioğlu, 2021: 53)

Muhasebe Bilgi Sistemi Kalitesi

Bilgi kalitesi bazı yazarlar tarafından ihtiyaçları ve gereklilikleri aşan bilgi olarak ifade edilirken (Xiuxia ve Zhongwen, 2007: 1) bazı yazarlar tarafından da ‘kullanıma uygun bilgi’ olarak ifade etmişlerdir (Wang ve Strong, 1996: 6).

İşletmelerin ihtiyaç duydukları bilgiler bilgi sistemlerinden sağlanır. İşletmelerin en eski bilgi sistemi olan muhasebe bilgi sisteminin kalitesi iç ve dış kullanıcıların verecekleri kararların kalitesini de etkilemektedir. Bu yüzden muhasebe bilgi sistemlerinde kaliteli bilgi üretmek hedeflenmelidir. Bu hedefe ulaşabilmek için de muhasebe bilgi kalitesini etkileyen kritik başarı faktörlerinin belirlenmesi gerekmektedir (Acar ve Özçelik, 2011: 4).

Bilgi kalitesi alanında yapılmış çalışmaların bazılarında da, bilgi kalitesinin sağlanmasındaki süreçler ve kritik noktalar tanımlanmıştır (XU H., vd., 2002:48).

Kalite veya bilgi kalite yönetimi alanında yapılan literatür taraması sonuçlarına göre bilgi kalitesini etkileyen KBF’leri:

- Üst yönetimin rolü,
- Bilgi kalitesi politikası & standartları,
- Bilgi kalitesi yöneticisinin rolü,
- Eğitim,
- Organizasyonel yapı (iletişim),
- Sistemin doğallığı (Ürün planlaması),
- Süreç yönetim yaklaşımı (kontrol & gelişim),
- Personel ilişkileri,
- Kaynak kalite yönetimi,
- Performans değerlendirme,
- Değişim yönetimi,
- Dış faktörler,
- Fayda maliyet analizi,

- Denetim,
- Dış kontrol (sistem, süreç),
- Veri kontrolü,
- Müşteri odaklılık (kullanıcı ilişkisi),
- Veri kullanımı (bilgi kalitesi tabanlı) şeklinde sıralanabilmektedir (Xu, 2000).

Muhasebe Bilgi Kalitesi

Muhasebe bilgi kalitesinin kesin bir tanımı olmadığı için bu kavramı açıklayan birden fazla boyut ortaya çıkartılmıştır. TFRS’de muhasebe bilgisinin kalitesi temel niteliksel özellikler ve destekleyici niteliksel özellikler olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Temel niteliksel özellikler: ihtiyaca uygunluk ve gerçeğe uygun şekilde sunum Destekleyici niteliksel özellikler ise karşılaştırılabilirlik, doğrulanabilirlik, zamanında sunum ve anlaşılabilirliktir.” (Çankaya vd. ,2019:166)

Muhasebe bilgi kalitesi, “işletmelerin cari faaliyetlerinde başarı-başarısızlık durumunun tam manasıyla ele alan kapsamı geniş olan muhasebe bilgileri” olarak ifade edilerek elde edilen bilginin “işletmelerin gelecekteki performanslarının tahmini için kullanmaya elverişli ve işletmelerin değerlerinin hesaplanmasına yardım” etmesi gerekliliği şeklinde belirtilmektedir (Dechow ve Schrand, 2004: Hribar vd, 2014:511: Callen vd., 2013).

Muhasebe bilgi sistemleri bünyesinde elde edilen bilgi hem işletmelerin varlıklarını sürdürebilmeleri hem de en doğru kararın verilebilmesi açısından oldukça önemlidir. Muhasebe bilgi sistemlerinin çıktısı konumundaki bilginin kaliteli olması bilgi kullanıcılarının da ihtiyaçları doğrultusunda en doğru bilgilere ulaşmasını sağlayacak ve bunun sonucunda daha sağlıklı kararlar alınmasına zemin hazırlayacaktır. Bu nedenle muhasebe bilgi kalitesi bilançoda bulunan bilgilerin, bilgi kullanıcılarının gereksinimlerini karşılama derecesidir (Çankaya vd., 2019: 162)

Benzer kavramlar olarak kullanılan muhasebe kalitesi ve muhasebe bilgi kalitesi “işletmelere sermaye kaynağı oluşturan yatırımcının ilerleyen dönemlerdeki nakit akışı hakkında finansal tabloların vasıtasıyla açıkça bilgilendirme” olarak ifade edilmektedir (Callen vd., 2013).

Pounder (2013:18) ise, “finansal tabloların kullanıcılarının da muhasebe bilgileri ve gösterdiği gerçek değerlere göre bu bilgilerin değerlendirmesinin sağlanması” şeklinde tanımlamaktadır.

MBS “işletme faaliyetleri ile ilgili verilerin toplandığı, kayıt altına alındığı, verileri bilgiye dönüştürerek iç ve dış bilgi kullanıcılarına ihtiyaç duydukları bilgileri kaliteli bir şekilde sağlamaya çalışan bir işletme bilgi sistemi” olarak ifade edilmektedir. MBS işletmelerin amaçlarına ulaşabilmesi için gereken işlemlerin zamanında ve yerinde yapılması oldukça önemlidir. MBS süreci izleyip, program yapma, teşhis koyma ve bunlar sonucunda önlem almayı gerektirecek bilgilerin temel kaynağını oluşturur (Karahana, 2020: 4667).

Sistemler, bir sonuca ulaşmak için kullanılan yöntemler bütünü veya belirlenen bir amaç doğrultusunda oluşturulmuş özel bilgi ihtiyacı doğuran kurumsallaşmış faaliyetler bütünüdür. Bilgi ise, bir konu hakkında açıklamalar sağlayan verilerden oluşur. Bilgi sistemleri, bu verilerin belirlenen bir amaç için toplanıp saklanmasını ve işlenmesini sağlayan sistemlerin bir araya gelmesiyle oluşur (Akyüz, Görmüş ve Bektaş, 2008: akt. Dinç ve Abdioğlu, 2009).

“İşletme bilgi sistemi: işletmenin para, insan gücü, malzeme, makine, teknoloji, bilgi ve insan kaynaklarının amaçlar doğrultusunda en etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasını planlamak, örgütlemek ve kontrol etmek için yönetimin gereksinim duyduğu işletme içi ve işletme dışı finansal ve finansal olmayan: niceliksel ve niteliksel bilgileri, gerektiği yer ve zamanda gerekli kişilere kullanabilecekleri şekilde sürekli olarak sağlamak amacıyla kurulan ve çalıştırılan sistemler bütünüdür” (Sürmeli vd., 2001: akt. Dinç ve Abdioğlu, 2009).

Muhasebe birey ya da örgütlerin hedeflerine ulaşması için bilgiyi üretmekle görevli bir sistemdir ve muhasebenin ürettiği bilgiler muhasebe bilgi sisteminin etkinliğini belirler (Kısakürek ve Pekcan, 2005)

Muhasebe Bilgi Kalitesinin Belirlenmesinde Kullanılan Başlıca Kriterler

Muhasebe üç aşamadan oluşan bir süreç olarak ele alınabilir. Birinci aşama bilginin oluşumu, ikinci aşamada bu bilginin ilgili kişi ve kuruluşlara aktarılması ve üçüncü aşamada ise karar vericilere faydalı bilgilerin sunumu için yorumlanması aşamasıdır (Ergin, 2006).

Muhasebenin amacı finansal bilgi kullanıcılarının sağlıklı kararlar alınmasını sağlayan kaliteli bilgiyi sunmaktır. Firmaların sunduğu bilgilerin kalite ve gerçeği yansıtma düzeyi ile finansal bilgi kullanıcılarının aldığı kararların etkinliği arasında doğru bir orantı vardır. Yani firmaların sunduğu bilgi ne kadar kaliteli ve gerçeği yansıtma düzeyi ne kadar yüksek ise finansal bilgi kullanıcıları da aynı derecede sağlıklı ve etkin karar veririler (Dalkılıç, 2019).

Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeveye göre faydalı finansal bilginin niteliksel özellikleri şu şekilde sıralanmıştır:

- **Temel niteliksel özellikler:** İhtiyaca uygunluk, gerçeğe uygun şekilde sunum
- **Destekleyici niteliksel özellikler:** Karşılaştırılabilirlik, doğrulanabilirlik, zamanında sunum, anlaşılabilirlik
- Depolanan bilginin kullanımı tek bir sefere mahsus olmamalı defalarca kullanılabilir olmalıdır. Çünkü bilgi üretim faktörlerindeki kullanıma bağlı azalmanın aksine kullanıldıkça ve paylaşıldıkça artar. Bilgi ne derece verimli kullanılıyorsa işletmelerin verimliliği de o derece artacaktır. **Yalnız işletmeler için her bilgi farklı önem derecelerine sahiptir ve bu önem dereceleri belirleyen kriterler şunlardır:**
- **Doğruluk:** Her zaman doğru bilgiye ulaşım imkânsız olduğundan bilgilerin doğruluğundan emin olunmalıdır.
- **İlgililik:** Konuyla ilgisi olmayan bilgiler gereksiz işlemlere ve zaman israfına neden olur.
- **Tamlık:** Konuyla ilgili bütün bilgilerin toplanması güç olsa da kritik bilgilerin tam olarak sağlanması gerekmektedir. Eksik bilgi sonuçların yanlış çıkmasına neden olabilmektedir.
- **Doğru Zamanlılık:** Bilgi gereksinim duyulduğu anda hazır olmalıdır yoksa değersiz hale gelecektir.
- **Ulaşılabilirlik:** İhtiyaç duyulduğu her an bilgiye kolaylıkla ulaşılabilirliktir.

- **Anlaşılabilirlik:** Bilgi, kullanıcıyı tereddüde sürüklemeyen kolaylıkla anlaşılabilir olmalıdır.
- **Güvenirlilik:** Kullanıcı bilgiye güvenmeli, gönül rahatlığıyla kullanabilmelidir.
- **Etkin Maliyet:** Bilginin maliyeti bilgiden elde edilecek faydadan daha fazla olmamalıdır. Bilginin toplam maliyeti rant oranını aşıyorsa, bilginin herhangi bir değeri kalmamaktadır(Çukacı, 2005: 12).

Bilgi kalitesini tanımlayan ve bilginin kalite özelliklerini belirleyen birden fazla standart bulunmaktadır. Genel olarak kaliteli bilginin özelliklerini tablo olarak özetleyebiliriz:

Tablo 4. 1.Muhasebe Bilgi Kalitesini Etkileyen Faktörler

Muhasebe Bilgi Sisteminin Özelliği İle İlgili Faktörler	-Muhasebe Bilgi Sisteminin Doğası
Bilgi Kalitesi Özellikleri İle İlgili Faktörler	-Bilgi Kalitesi Politikaları ve Standartları -Veri Kalite Kontrolleri -İç Kontrol -Giriş Kontrolleri -Sistemleri ve Bilgi Kalitesini Anlama -Sürekli İyileşme
Paydaşlarla İlgili Faktörler	-Üst Yönetimin Bilgi Kalitesi Yükümlülüğü -Orta Yönetimin Bilgi Kalitesi Yükümlülüğü -Kullanıcı Görüşü -Personel İlişkileri -Denetim ve Gözden Geçirme -Personel Yeterliliği
Örgütsel Faktörler	-Eğitim -Örgütsel Yapı -Kurumsal Yönetim Anlayışı -Bilgi Kalitesine Odaklanan Örgütsel Kültür -Performans Değerlendirme ve Ödüllendirme -Değişikliklerin Yönetimi -Maliyet/Kar Fedakarlıklarını Değerlendirme -Ekip Çalışması (İletişim)

	-Fiziksel Çevre -Risk Yönetimi
--	--

Kaynak: (Xu,2003: Xu,Koronios And Brown Xu, 2003: 290).

5. MUHASEBE BİLGİ SİSTEMLERİNDE BİLGİ KALİTESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Muhasebe Bilgi Sisteminin Doğası

Bilgi teknolojilerindeki gelişim, ulusal ve uluslararası muhasebe düzenlemeleri muhasebe bilgi sisteminin faaliyetlerini etkin bir biçimde yürütmesi için bu değişimlere uyum sağlamaya itmiştir. Muhasebe bilgi sistemleri için bilgi teknolojileri çok büyük öneme sahiptir. Muhasebe bilgi sisteminin içermesi gereken bilgileri şu şekilde sıralayabiliriz (Xu, Koronios, Brown Xu, 2003: 277-300):

Sistem sezgisel olmalı ve karmaşık olmayan kolay kullanıma sahip olmalıdır.

Tek seferde ve otomatik bir şekilde birden çok verinin onaylanması sağlanmalıdır.

Kullanıcıların takip edebileceği uygun ve yeterli sayıda belgeye sahip olmalıdır.

Değiştirme işlemleri kolayca yapılabiliyor olmalıdır.

Sistem modern, istikrarlı ve yeni gelişen teknolojilerle uyumlu olmalıdır.

Veri yönetiminde etkili bir yaklaşıma sahip olmalı ve veritabanı ile veri havuzuna da sahip olmalıdır.

Muhasebe işletme içindeki üretim, pazarlama, insan kaynakları gibi diğer sistemlerle de sürekli bilgi alışverişi içerisinde ve bu sistemlerdeki verilerin kalitesi muhasebe bilgi kalitesini de etkiler.

Bilgi Kalitesi Politika ve Standartları

Örgüt uygun, özgün, tutarlı ve yalın politika ve standartlara sahip olmalı ve bu politika ve standartları uygulamaya koymalıdır (Xu, Koronios , Brown Xu, 2003: 277-300).

Veri Kalite Kontrolleri

Bilgi kalitesini sağlamak için veri kalitesi ön şarttır. Bu yüzden veri kalite kontrolleri düzenli bir şekilde yapılmalıdır (Demir, 2010: 148).

İç Kontrol

“Kurumun amaçlarına ve belirlenmiş politikalara uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını,

muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, finansal bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere, kurum tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem, süreç ile mali ve diğer kontroller bütünüdür” (Kaya, 2010: 4)

Yöneticiler iç kontrolü sağlamak amacıyla işletme faaliyetlerini planlayıp, organize etmek ve yönetmekle sorumludur. İç kontrolün kurulması ve geliştirilmesi yöneticilerin sorumluluğundadır. İç kontrolün başarısı yöneticinin etkili bir iç kontrol sistemi uyguluyor olmasına bağlıdır (Demir, 2010: 148).

Giriş Kontrolleri

Genelde hata ve hileler verilerin sisteme girişi esnasında yapıldığından giriş kontrollerinin dikkatlice yapılması gerekmektedir (Demir, 2010: 148).

Sistemleri ve Bilgi Kalitesini Anlama

Muhasebe bilgi sistemlerin teknik olarak nasıl çalıştığını bilmek, bilgi kalitesinin önemini anlayabilmek ve işletme amaçları arasında ilişki kurabilmek, bilginin doğru zaman ve doğru biçimde kullanımının anlaşılması önemlidir (Xu, Koronios, Brown Xu, 2003: 288).

Sürekli İyileşme

Sürekli değişen bilgi teknolojileri, işletme çevresi ve muhasebedeki düzenlemeler işletmelerin rekabet avantajlarını korumalarını gerekli kılmıştır. İşletmeler de veri kalitesinde sürekli iyileştirmelerle kendilerini geliştirerek ve veri kontrolleri ile rekabet avantajlarını elde tutmaya çalışırlar (Xu, Koronios, Brown Xu, 2003: 292).

Üst Yönetimin Yükümlülüğü

MBS’de faaliyetlerin etkin olarak yürütülmesi için sistemde iyileştirmeler yapılması, işletmedeki iş akışı ve düzeninin etkin bir şekilde yapılması ve personel eğitimi gibi bilgi kalitesini belirleyen kritik faktörlerin uygulanması için maddi destek verecek kişiler üst yöneticilerdir. Bu nedenle MBS’de kaliteli bilgilerin ortaya konmasında üst yönetimin rolü oldukça büyüktür (Demir, 2010: 149).

Orta Yönetimin Yükümlülüğü

İşletmedeki fonksiyonel bölümlerden sorumlu olan orta kademe yöneticiler aynı zamanda işletmedeki bilgi sistemlerinden ve bilgi kalitesinden de sorumlu

yöneticilerdir. Orta yönetim üst yönetime rapor vermekle yükümlü ve bilgi kalitesinden sorumlu çalışanları her gün denetleyen birimdir. Bu yüzden veri kalitesinin garanti edilmesinde orta yönetimin sorumluluğu oldukça fazladır (Xu, Koronios, Brown Xu, 2003: 287).

Kullanıcı Görüşü

Sistem içinde bilgiler ve raporlar üretilirken bilgi kullanıcılarının ihtiyaç ve kalite beklentilerine göre bilgi üretimine odaklanılarak bilgi kullanıcılarının katılımı sağlanmalıdır. (Demir, 2010: 149).

Personel İlişkileri

Kendini çalıştığı iş yerine karşı sorumlu hisseden, aidiyet duygusu yüksek ve işini seven personel iş ortamında daha huzurlu hissedecek ve daha etkin ve verimli çalışarak muhasebe bilgi kalitesinin arttırılmasına katkıda bulunacaktır (Acar ve Özçelik, 2011: 20)

Denetim ve Gözden Geçirme

Denetim faaliyetleri iç denetim ve dış denetim olmak üzere ikiye ayrılırlar.

-İç Denetim: İşletmelerde veri girişi esnasında oluşabilecek hata ve hilelerin önüne geçmek iç denetim ve bağımsız denetim yapılır. İç denetim MBS’de bilgi üretim sistemlerindeki hataları ortadan kaldırarak bu hataların tekrarlanmasının önüne geçecektir. Denetim faaliyetlerinin etkin olarak yürütülmesi MBS’de üretilen bilginin kalitesini arttırır ve sistemi dış denetime hazırlar (Acar ve Özçelik, 2011: 17)

-Bağımsız Dış Denetim: Genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre bağımsız denetçiler vasıtasıyla yapılan işletmenin finansal tabloların güvenilirliği hakkında görüş bildiren denetim faaliyetidir (Demir, 2010: 147).

Personel Yeterliliği

MBS’de bilgi üreten muhasebe personelin eğitim, tecrübe, sayı ve yetenek açısından yeterliliğidir. Personelin gerekli donanımına sahip olması kaliteli bilginin elde edilmesi açısından oldukça önemlidir (Acar ve Özçelik, 2011: 21).

Eğitim

MBS’de faaliyetlerin akışını korumak ve bilgi kalitesini arttırabilmek için muhasebe uygulamaları ve muhasebe uygulamalarında yapılan güncellemeler, yasalardaki

değişiklikler hakkında, personeli bilgilendirme amaçlı eğitimler düzenlenir. Düzenlenen bu eğitimler üretilen bilginin kalitesinde artış meydana getirecektir. Eğitimler başlangıç eğitimi ve sürekli eğitim olmak üzere ikiye ayrılır. İşletmeye yeni gelen personeli MBS hakkında bilgilendirmek için yapılan eğitime başlangıç eğitimi: işletmedeki yönetici ve personellere düzenli aralıklarla yapılan eğitimlere ise sürekli eğitim denir (XU H. ,Koromios A. ve Brown N., 2002:289).

Örgütsel Yapı

Uygun örgütsel yapılar sayesinde daha yüksek kaliteli bilgiler üretildiği kabul edilir. Örnek olarak merkezi yapıya sahip örgütsel yapılar merkezileşmemiş farklı coğrafik alanlara dağılmış örgütsel yapılara göre veri kalite kontrolleri daha sağlıklı bir şekilde yapılabilmektedir. Çünkü bu dağınık yapılarda MBS'nin işlevleri ayrı bölümler tarafından yerine getirilmekte olduğundan merkezileşmiş sorumluluğa sahip olması güçtür. Bu nedenle örgütler yapılarıyla uyumlu veri kalitesi yaklaşımları benimsemelidirler (Xu H.,Koromios A. Ve Brown N., 2002: 285).

Kurumsal Yönetim Anlayışı

İşletmeler etkili bir yönetim anlayışına sahip olabilmeleri için belirli ilke ve kurallara sahip olması gerekir. Bu yaklaşım aklımıza kurumsal yönetim anlayışını getirmektedir. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), kurumsal yönetimi şu şekilde tanımlamaktadır:

“Kurumsal yönetim, bir şirketin yönetimi, yönetim kurulu, hissedarları ve diğer menfaat sahipleri arasındaki bir dizi ilişkiyi kapsar... Kurumsal yönetim, makroekonomik politikalardan, ürün ve faktör piyasalarındaki rekabet düzeyine kadar firmaların faaliyetlerini biçimlendiren bir dizi unsurdan oluşan daha geniş bir ekonomik çerçevenin içinde yer almaktadır. Kurumsal yönetimin çerçevesi, aynı zamanda yasal, düzenleyici ve kurumsal faktörlere dayanır.” (OECD, 2004.)

Kurumsal yönetim hesap verilebilirlik, açıklık, sorumluluk ve adillik çerçevesinde yürütülmesini amaçlayan sistemdir. İşletme yönetiminin ihtiyaç duyulan nitelikte güvenilir, doğru ve şeffaf bilgiye de ancak kurumsal yönetim ilkelerinin geçerli olduğu işletmelerin MBS'lerinde ulaşılabilir (Demir, 2011: 150).

Bilgi Kalitesine Odaklanan Örgütsel Kültür

“Örgütlerin de tıpkı toplumlar gibi kendilerine özgü davranış kalıpları, inançları ve değerleri vardır. Bu değerler toplamına örgüt kültürü denir. Bu kültür örgütlere kişilik verir ve yönetim tarzını belirler” (Şahin, 2010: 21).

Örgüt kültürü iş yapma şekillerini de kapsayan yönetimin başarısını etkileyen en önemli öğelerdendir. Bireyler veya gruplar arasındaki iletişim yeni fikirler ortaya çıkardığından yenilik sürecinin temeli niteliğindedir. Bu yüzden paylaşımcı örgüt kültürü bilgi yönetiminin daha etkin bir şekilde kullanılmasını sağlar. Bilgi kalitesine odaklanmış bir kültüre sahip örgütte üst yönetimin önderlik etme, kaynak ayırma sorumluluğu arttığından daha fazla kontrol gerektirecektir. Ayrıca örgütsel kültürü benimsemiş çalışanlar bilgi kalitesi daha yüksek çıktılar elde edecektir (Demir, 2010: 151).

Performans Değerlendirme ve Ödüllendirme

“Performans, genel anlamda amaçlı ve planlanmış bir etkinlik sonucunda elde edilen şeyin, nitelik ya da nicelik olarak belirlenmesidir. Performans, belirlenen koşullara göre bir işin yerine getirilme düzeyi ya da iş görenin davranış biçimi olarak da tanımlanabilir” (Tunçer, 2013: 89). Performansın belirlenebilmesi için ortaya konan faaliyet sonucunun çok yönlü, adil ve objektif bir şekilde değerlendirilmesi gerekir (Appelbaum vd, 2009: 13). MBS’de üretilen bilginin kalite açısından değerlendirilmesinden sonra personelin de bu kalite düzeyi üzerinde ne kadar etkili olduğunun değerlendirilmesi gerekir. Bilgi kalitesinde istenilen sonuca ulaşılamamışsa personelin bu noktadaki eksiklikleri belirlenerek bir sonraki aşamalarda problemler ortadan kaldırılmaya uğraşılır. Eğer istenilen kalite hedefine ulaşıldıysa da personel bu başarısından dolayı ödüllendirilmelidir. Ödüllendirme personelin işletmeye olan bağlılığını, motivasyonunu, verimini artırır ve bu da bilgi kalitesinde süreklilik sağlar (Acar ve Özçelik, 2011: 19).

Maliyet/Kar Fedakarlıklarını Değerlendirme

İşletmelerin faaliyetleri sonucu kar sağlayabilmeleri için elde edilen faydanın katlanılacak maliyetten fazla olması gerekir. Bu yüzden işletme MBS kurup bu

sistemi geliştirirken sistemin üreteceği bilgiden elde edilecek faydanın sistemin kuruluş maliyetinden daha fazla olmasına dikkat etmelidir (Demir, 2010: 151).

Ekip Çalışması (iletişim)

Sadece aynı departmanda çalışanlar arasında değil farklı departmanlardaki çalışanlar arasında da etkili bir iletişimin olması ve ekip çalışması yapmak bilgi paylaşımını arttırarak hataların en aza indirgenmesini sağlar. İletişim sürecinde yaşanan sorunlar ise bilgi kalitesinde düşüş meydana getirecektir (Xu, Koronios and Brown Xu, 2003: 285).

Değişikliklerin Yönetimi

Bilgi teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler ile ekonomik gelişmeler sonucu küreselleşen dünyamızın işletmelerin örgüt yapılarında ve faaliyetlerinde meydana getirdiği değişimler işletmelerin faaliyetlerini sürdürebilmeleri için çağa ayak uydurmalarını zorunlu hale getirmiştir. Bu durum işletmelerde yeni teknolojiler kullanmasını, yeni yasal düzenlemelere ayak uydurmasını, işletme içinde yenilikler yapılmasını ve bu değişimlere uyum sağlayacak personelin varlığını gerekli kılar. İşletmenin bu değişimlere uyum sağlaması ve işletme faaliyetlerinin daha etkin bir biçimde yürütülmesi işletme yönetiminin sorumluluğundadır (Demir, 2010: 151)

Fiziksel Çevre

MBS' de çalışanların bilgi üretim faaliyetlerine katkı sağladığı çalışma ortamıdır. Modern ve iyi şartlar sunan fiziksel ortamlarda çalışmak personelin iş verimliliğini ve iş kalitesini arttırır, hataların azalmasına neden olarak personele dolaylı yoldan yarar sağlar (Acar ve Özçelik,2011: 20).

Risk Yönetimi

Risk gelecekte ortaya çıkabilecek durumların, olayların, iç ve dış etkenlerin idarelerin amaç ve hedeflerinin gerçekleşmesinin zarara uğraması tehlikesidir ve öngörülebilir tehlikeleri ifade eder. Risk yönetimi ise bir işletmenin çalışabilirliği, karlılığını olumsuz etkileyebilecek risk faktörlerinin tespit edilmesi, ölçülmesi ve minimum düzeye indirilmesini ifade eder. Günümüzde işletmelerin MBS'ye dayalı süreçlerinin olumsuz yönde etkilenmesi işletmenin asli işlevlerini yerine getirememesine neden olmaktadır. Bu yüzden MBS'lerinde meydana gelebilecek

bilgi kalitesini azaltıcı risklerin önceden belirlenip gerekli önlemlerin alınması şarttır
(Demir, 2010: 152)

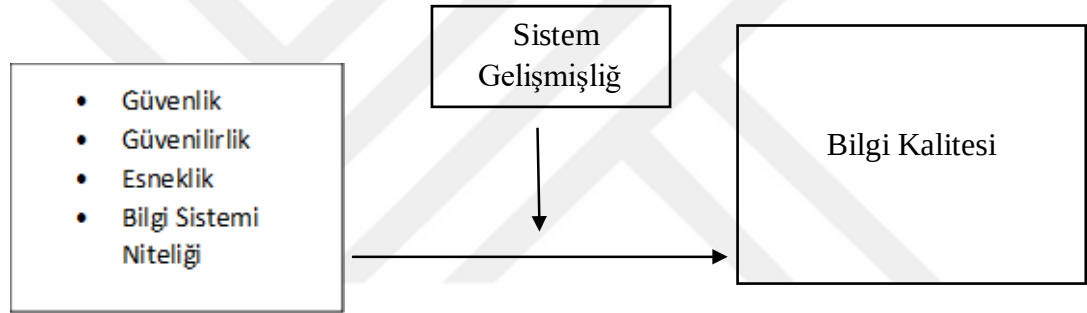

6. TEORİK ARAŞTIRMA MODELİ VE HİPOTEZLERİN TESTİ

Örnekleme ve Kullanılan Ölçekler

Bu çalışmada, veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla Yalova SMMM Odasına kayıtlı faaliyet gösteren SMMM, SMMM stajyeri ve YMM'lere ulaşmak amacı ile kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Google Form üzerinden hazırlanan anket formu muhasebe meslek mensuplarına hem mail yoluyla gönderilmiş hem de Whatsapp grupları üzerinden meslek mensuplarının ulaşılmasına çalışılmıştır.

Teorik Araştırma Modeli

Şekil 6. 2. Teorik Araştırma Modeli

Verilerin Analizi

Demografik Bulgular

Bu çalışmada Yalova'da faaliyet gösteren SMMM, SMMM stajyeri ve YMM'lerden anket tekniği kullanarak veri toplanmıştır. Google Form kullanılarak oluşturulan anket linki ile ankete katılım sağlanmıştır. Çalışmaya katılanlara ilişkin temel demografik bulgular Tablo 6.1'de verilmektedir.

Tablo 6.1.Örnekleme İlişkin Demografik Bilgiler

		Frekan s	Yüz de
Çalışılan il	Yalova	107	100
Sektör	Muhasebe	107	100
Cinsiyet	Kadın	42	39,6
	Erkek	64	60,4
	Toplam	106	100
Eğitim	Lise	7	6
	Ön lisans	8	7,5
	Lisans	76	71
	Yüksek lisans	15	14
	Doktora	1	0,9
	Toplam	107	100
Yaş	18-25	6	5,6
	26-34	29	27,1
	35-45	29	27,1
	46-55	32	29,9
	56 ve üz	11	10,3
	Toplam	107	100
Tecrübe	1-5	25	23,4
	5-10	15	14
	10-15	8	7,5
	15-20-20 ve üz	45	42,1
	Toplam	107	100
Unvan	SMMM Stajyeri	19	18,4
	SMMM	82	79,6
	YMMM	2	1,9
	Toplam	103	100

Yukarıdaki Tablo 6.1 incelendiğinde, örneklemin %39'sının kadın çalışanlardan %60,4'ünün ise erkek çalışanlardan oluştuğu görülmektedir. Erkekler 64 kişi ile araştırmaya katılırken, kadın katılımcıların sayısı ise 42 kişidir.

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının eğitim düzeyi incelendiğinde lise mezunu olan mükellefler 7 kişi ile örneklemin %6'sını oluşturmaktadır.

Ardından ise ön lisans mezunu olan vergi mükellefleri örneklemin %7,5'ini oluşturmaktadır. Çalışmaya katılanların %71'i lisans, %14'ü yüksek lisans ve %0,09'u doktora diplomasına sahiptir.

Toplam örneklemdaki katılımcıların yaşları incelendiğinde çalışmaya katılan katılımcıların %5,6'sı 18-25 yaş aralığındadır. Ardından ise katılanların %27,1'i 26-34 yaş aralığındaki katılımcılardan, %27,1'i 35-45 yaş aralığındaki katılımcılardan, %29,9'u 46-55 yaş aralığındaki katılımcılardan ve %10,3 ise 56 ve 56 yaşından büyük katılımcılardan oluşmaktadır. Ankete katılan katılımcıların %23,4'ü 1-5 yıl aralığında iş tecrübesine, %14'ü 1-5 yıl aralığında iş tecrübesine, %7,5'i 5-10 yıl aralığında iş tecrübesine, %11,20'si 10-15 yıl aralığında iş tecrübesine %13,1'i ise 15-20 ve geri kalan %42,1'i 20 yıl üzeri iş tecrübesine sahiptir.

Ankete katılanların unvanları incelendiğinde %18,4'ünün SMMM stajyeri, %79,6'sın SMMM ve %1,9'unun YMM olduğu görülmektedir. Faktör modelinin uygunluğunu ölçmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterlilik testi ve Bartlett testi yapılmıştır. KMO testinin sonucu 0,5 ile karşılaştırılır. Bulunan değer 0,5 den küçük ise değişkenlerin Faktör analizi için yeterli olmadığını gösterir. 0,5 den 1'e yaklaştıkça faktör analizinin uygunluk seviyesi yükselir. Bartlett testi de korelasyon matrisinin birim matris olup olmadığını inceler ve %95 güven ile hipotez testi sonucu verir. $p < 0,05$ ise korelasyon matrisinin birim matris olmadığını gösterir ve faktör analizi yapılmaya elverişlidir. Test sonuçları Tablo VII'de gösterilmektedir. Bu çalışmada ölçülen KMO değeri 0,851'dir. Bu oran bize örneklem sayısının faktör analizi yapmak için yeterli olduğunu göstermektedir. Bartlett testi sonucu, ana kütle içindeki değişkenler arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermektedir (ki-kare: 1374.593 : $p < 0,01$) (Özdemir, 2016: 316).

Faktör Analizi

Faktör analizi çok fazla değişkenin yer aldığı veri setinin sadeleştirilerek daha açık hale getirilmesi için yapılan bir analiz türüdür. Bu analizde benzer değişkenler bir başlık altında bir araya getirilir. Bu yöntemin temel amacı sayı olarak çok fazla olan değişkenlerin gruplandırılarak faktör olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği belirlendikten sonra gruplandırılması mümkün olan

değişkenlerin hangi faktör altında yer alacağını bulmasıdır. Bu sayede faktörler halinde gruplandırılan

değişkenler incelenerek ilgili faktörün ne anlama geldiği anlaşılır (Özdemir, 2016: 314).

Faktör modelinin uygunluğun test etmek için KMO (Kaiser-Meyer- Olkin) örneklem yeterlilik testi ve Barlett testi kullanılmıştır. Tablo6.2’de KMO ve Barlett testi sonuçları verilmektedir. Bu çalışmada KMO değeri 0,851 olup bu bize faktör analizi yapmak için örneklem sayısının yeterli olduğu bilgisini vermektedir. Barlett testi sonucuna göre, ana kütle içindeki değişkenler arasında güçlü bir ilişki vardır (ki- kare: 1371.593; $p<0,01$) (Nakip, 2003, s.408).

Tablo 6.2.KMO ve Barlett's Test Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.851
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1374.593
	df	276
	Sig.	.000

Bu çalışmada, en uygun faktör yapısına ulaşabilmek için dikey döndürme yöntemi olan Varimax yöntemi kullanılmış ve keşifsel faktör analizi uygulanmıştır. Bunun için bağımsız ve bağımlı değişkenler eş zamanlı olarak faktör analizine tabi tutularak ve faktör yapısıyla uyuşmayan ve başka faktörlere yüklenen sorular atılarak en uygun faktör yapısına ulaşılmak istenmiştir. Faktör analizi sonrası tabloda nitelik, güvenlik, esneklik, güvenilirlik, sistem gelişmişliği ve bilgi kalitesi 6 faktör elde edilmiştir. Ölçeklerin güvenilirliğini test etmek amacıyla Cronbach α (alfa) katsayıları kullanılmıştır. Cronbach α değerlerinin hepsi 0.70 oranının üzerindedir ve oran literatürde genel kabul gören bir orandır (Nunnally, 1978). Bu bilgi ışığında çalışmada uygulanan ölçeklerin güvenilir olduğu sonucuna ulaşabiliriz. Faktör analizinin sonuçları ve Cronbach α değerleri Tablo 6.3’de gösterilmektedir.

Tablo 6.3.Faktör Analizi

	NİT ELİ K	GUVEN LIK	ESNEK LIK	GUVENİLİR LIK	SİSTEM GELİSMİS LİGİ	BİLGİ KALİ TE
Cronbach Alpha	0,69	0,81	0,78	0,77	0,90	0,85
NİTELİK1	.858					
NİTELİK5	.609					
NİTELİK2	.522					
GUVENLİK3		.854				
GUVENLİK1		.776				
GUVENLİK4		.696				
GUVENLİK2		.590				
ESNEKLİK2			.858			
ESNEKLİK1			.839			
ESNEKLİK3			.563			
GUVENİLİRLİK3				.772		
GUVENİLİRLİK2				.619		
GUVENİLİRLİK1				.471		
SİSTEMGELİSMİSLİGİ2					.807	
SİSTEMGELİSMİSLİGİ1					.764	
SİSTEMGELİSMİSLİGİ4					.728	
SİSTEMGELİSMİSLİGİ5					.686	
SİSTEMGELİSMİSLİGİ3					.656	
BİLGİKALİTE9						.747
BİLGİKALİTE8						.672
BİLGİKALİTE7						.647
BİLGİKALİTE12						.631
BİLGİKALİTE4						.579
BİLGİKALİTE11						.539

Tanımlayıcı İstatistikler ve Korelasyon Analizi

Korelasyon analizi, iki veya daha fazla değişken arasında ilişkinin var olup olmadığını, eğer ki ilişki söz konusu ise bu ilişkinin yönünü ve şiddetini ortaya koyan bir analizdir. Bu çalışmada bulunan değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson korelasyon analizi yapılmıştır(Özdemir, 2016: 350)

Faktör analizi sonucunda ulaşılan değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Değişkenlerle alakalı korelasyon analizi sonuçları ve Tablo 6.4’de verilmiştir

Tablo 6.4.Tanımlayıcı İstatistikler ve Korelasyon Analizi

	NITE LIK	GUVE NLİK	ESNEK LIK	GUVE NİLİR LIK	SIST EM GELİ SMİS LİGİ	BİL GI KAL İTES I
NİTELİK	1					
GUVENLİK	.509**	1				
ESNEKLİK	.341**	.311**	1			
GUVENİLİRLİK	.497**	.522**	.476**	1		
SİSTEM GELİSMİSLİGİ	.548**	.576**	.438**	.669**	1	
BİLGİ KALİTESİ	.502**	.491**	.586**	.671**	.679**	1

**0,01 düzeyinde anlamlıdır.

Değişkenler arasındaki korelasyon ilişkilerini gösteren tablo 6.4 incelendiğinde, nitelik güvenlik, esneklik, güvenilirliğin hem kendi aralarında hem de sistem gelişmişliği ve bilgi kalitesi arasındaki ilişkilerin pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p < 0,01$).

Regresyon Analizi ve Hipotezlerin Testi

Bu çalışmada, bilgi teknolojilerinin muhasebe bilgi kalitesine etkisi ve bu ilişkide sistem gelişmişliğinin ılımlaştırıcı etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Bilgi teknolojileri nitelik, güvenlik, esneklik, güvenilirlik alt boyutları ile ölçülmüştür.

Hipotezler

H1a. Kullanılan bilgi teknolojilerinin niteliği arttıkça bilgi kalitesi artar.

H1b. Kullanılan bilgi teknolojilerinin güvenliği arttıkça bilgi kalitesi artar.

H1c. Kullanılan bilgi teknolojilerinin esnekliği arttıkça bilgi kalitesi artar.

H1d. Kullanılan bilgi teknolojilerinin güvenilirliği arttıkça bilgi kalitesi artar.

H2a. Bilgi sistemlerinin gelişmişliği nitelik ile bilgi kalitesi arasındaki ilişkide ılımlaştırıcı etkiye sahiptir.

H2b. Bilgi sistemlerinin gelişmişliği güvenlik ile bilgi kalitesi arasındaki ilişkide ılımlaştırıcı etkiye sahiptir.

H2c. Bilgi sistemlerinin gelişmişliği esneklik ile bilgi kalitesi arasındaki ilişkide ılımlaştırıcı etkiye sahiptir.

H2d. Bilgi sistemlerinin gelişmişliği güvenilirlik ile bilgi kalitesi arasındaki ilişkide ılımlaştırıcı etkiye sahiptir.

Bilgi Teknolojilerinin Muhasebe Bilgi Kalitesi Üzerindeki Etkileri

Aşağıdaki tabloda bilgi teknolojilerinin alt boyutları olan nitelik, güvenlik, esneklik ve güvenilirliğin bilgi kalitesine olan etkileri incelenmiştir. Bu amaçla aşağıdaki model 1 a oluşturulmuştur.

$$\text{Model 1 a. Bilgi kalitesi} = \beta_0 + \beta_1 \cdot \text{Nitelik} + \beta_2 \cdot \text{Güvenlik} + \beta_3 \cdot \text{Esneklik} + \beta_4 \cdot \text{Güvenilirlik} + e$$

Tablo 6.5.Bilgi Teknolojilerinin Muhasebe Bilgi Kalitesi Üzerine Etkisi

	Bağımlı Değişken		
	Model 2a Bilgi Kalitesi Ortalamanın Altında Mean<4,38		
Bağımsız Değişkenler	β	T	Sig
Sabit Katsayı	,664	1,957	,053
NİTELİK	,124	1,602	,113
GUVENLİK	,101	1,500	,137
ESNEKLİK	,267	4,027	,000
GÜVENİLİRLİK	,355	4,326	,000
F	,44566		
R ²	,574		
Uyarlanmış R ²	,555		

Nitelik, güvenlik, esneklik ve güvenilirliğin bilgi kalitesi üzerindeki etkilerinin araştırıldığı model 1 istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F=30.628: p<0,01). Model parametreleri incelendiğinde esneklik ve güvenilirliğin bilgi kalitesi üzerindeki etkileri pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı iken (p<0,01), nitelik ve güvenliğin bilgi kalitesi üzerinde etkileri istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır

($p>0,10$). Bu bulgu bize kullanılan bilgi teknolojilerinin esnekliği ve güvenilirliği arttıkça bilgi kalitesinin arttığını göstermektedir.

Sistem Gelişmişliğinin İlımlaştırıcı Etkisi

Model 2 A. Bilgi Kalitesi = $B_0 + B_1 \cdot \text{Nitelik} + B_2 \cdot \text{Guvenlik} + B_3 \cdot \text{Esneklik} + B_4 \cdot \text{Guvenilirlik} + e$

(Sistem gelişmişliği düşük firmalar :Mean<4,38)

Model 2 B. Bilgi Kalitesi = $B_0 + B_1 \cdot \text{Nitelik} + B_2 \cdot \text{Guvenlik} + B_3 \cdot \text{Esneklik} + B_4 \cdot \text{Guvenilirlik} + e$

(Sistem gelişmişliği yüksek firmalar :Mean>4,38)

Sistem gelişmişliğinin ılımlaştırıcı değişken etkisini incelemek için çalışmaya katılanların kullandıkları sistemin gelişmişlik düzeyine göre elimizdeki veri sistem gelişmişliği düşük olanlar ve sistem gelişmişliği yüksek olanlar olarak iki gruba ayrılmıştır. Düşük sistem gelişmişliğine sahip firmalarda bilgi teknolojilerinin bilgi kalitesine etkisini incelemek için oluşturulan model 2a istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=14.103$, $p<0,01$). Model parametreleri incelendiğinde, bilgi teknolojilerinin alt boyutlarından nitelik ($p<0,05$) esneklik ($p<0,10$) ve güvenilirliğin ($p<0,05$) bilgi kalitesine etkileri pozitif ve anlamlı iken, güvenliğin bilgi kalitesi üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur.

Tablo6. 6.Sistem Gelişmişliğinin İlimlaştırıcı Etkisi

	Bağımlı Değişken			Bağımlı Değişken		
	Model 2a Bilgi Kalitesi Ortalamanın Altında Mean<4,38			Model 2a Bilgi Kalitesi Ortalamanın Üstünde Mean>4,38		
Bağımsız Değişkenler	β	T	sig	β	T	sig
Sabit Katsayı	1,51	,289	,774	2,253	3,858	,000
Nitelik	,303	2,190	,036	-0,07	-,073	,942
Güvenlik	,090	,929	,360	,059	,603	,549
Esneklik	,224	1,678	,103	,246	3,398	,001
Güvenilirlik	,345	2,635	,013	,210	1,873	,067
F	14.103***			6.176***		
R ²	,638			,326		
Uyarlanmış R ²	,593			,273		

Sistem gelişmişlik düzeyi yüksek olan firmalarda bilgi teknolojilerinin bilgi kalitesine etkisini incelemek için oluşturulan model 2b istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F=6.176, p<0,01). Sistem gelişmişlik düzeyi yüksek olan firmalarda esneklik (p<0,01) ve güvenilirliğin (p<0,10) bilgi kalitesine etkileri pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı iken nitelik ve güvenliğin bilgi kalitesine etkileri istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır (p>0,10).

Sistem gelişmişlik düzeyinin ılımlaştırıcı değişken etkisi incelemek için model 2 a ve model 2 b parametreleri karşılaştırıldığında, model 2a'da niteliğin bilgi kalitesi üzerindeki etkisi pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı iken ($\beta=0,303$; p<0,05), model 2b'de bu etkinin ortadan kalktığı ve istatistiksel olarak anlamsız hale geldiği görülmektedir. Bu bulgu sistem gelişmişlik düzeyinin nitelik ile bilgi kalitesi arasındaki ilişkide ılımlaştırıcı değişken olduğunu göstermektedir. Hipotezimizde

ılımlaştırıcı değişken ile ilgili yön belirtilmese de sistem gelişmişlik düzeyi arttıkça bağımsız değişkenlerin bilgi kalitesi üzerindeki etkilerinin artması beklenmektedir.

Model 2 a’da esnekliğin bilgi kalitesi üzerindeki etkisi $\beta=0,224$ ve %10 düzeyinde anlamlı iken model 2b’de bu etkinin $\beta=0,246$ ’ya yükseldiği ve %1 düzeyinde anlamlı hale geldiği görülmektedir. Yani sistem gelişmişliği yüksek olan firmalarda esnekliğin bilgi kalitesine olan etkisi sistem gelişmişliği düşük olan firmalara göre daha fazladır. Bu bulgu bize sistem gelişmişlik düzeyi arttıkça esnekliğin bilgi kalitesine olan etkisinin artacağını göstermektedir.

Sistem gelişmişliği düşük olan firmalarda (model 2a’da) güvenilirliğin bilgi kalitesi üzerindeki etkisi $\beta=0,345$ ve %5 düzeyinde anlamlı iken model 2b’de bu etkinin $\beta=0,210$ ’a düştüğü ve %10 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Yani sistem gelişmişlik düzeyi arttıkça güvenilirliğin bilgi kalitesine etkisi azalmaktadır. Bu bulgu sistem gelişmişlik düzeyinin güvenilirlik ile bilgi kalitesi arasındaki ilişkide ılımlaştırıcı değişken olduğunu göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bilgi teknolojileri kullanımı hayatımızın her alanını etkilediği gibi hizmet sektöründe de etkilemiştir. Bilgi teknolojilerindeki gelişmelerden etkilenen mesleklerden biri de muhasebe mesleğidir. Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler ile birlikte muhasebe meslek mensupları ve devlet kurumları bilgi teknolojilerinden faydalananarak hizmet kalitesini arttırmayı ve daha az zamanda daha fazla ve verimli iş yapabilmeyi hedeflemektedirler. Muhasebe meslek mensuplarının muhasebe işlemlerini gerçekleştirirken kullandığı muhasebe programları işlemlerin zamanında, daha kolay ve hatasız bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayarak bilgi kalitesini artırıcı etki yapmaktadır. Bu noktadan hareketle bu çalışma, bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin muhasebe bilgi kalitesine etkilerini incelemektir. Muhasebe bilgi kalitesini iyileştirmede bilgi kalitesini etkileyen faktörlerin bilinmesi ve bu faktörlerin etkin şekilde yönetilmesi sistemin bilgi kalitesini iyileştirmede ve etkinliğini arttırmada önemli bilgiler sağlayacaktır. Bu noktadan hareketle bu çalışmada, bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin muhasebe bilgi kalitesine etkilerini incelemektir.

Nitelik, güvenlik, esneklik ve güvenilirliğin bilgi kalitesi üzerindeki etkilerinin araştırıldığı model incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Model parametreleri göz önüne alındığında esneklik ve güvenilirliğin bilgi kalitesi üzerindeki etkileri pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı iken, nitelik ve güvenliğin bilgi kalitesi üzerinde etkileri istatistiksel olarak anlam ifade etmediği görülmektedir. Bu bulgu bize kullanılan bilgi teknolojilerinin esnekliği ve güvenilirliği arttıkça bilgi kalitesinin arttığını göstermektedir

Sistem gelişmişliğinin ılımlaştırıcı değişken olarak ele alınmıştır. İlimlaştırıcı değişkenin etkisini incelemek için çalışmaya katılanların kullandıkları sistemin gelişmişlik düzeyine göre veri sistem gelişmişliği düşük olanlar ve sistem gelişmişliği yüksek olanlar olarak iki grupta incelenmiştir. Sistem gelişmişlik düzeyi düşük olan firmalarda bilgi teknolojilerinin bilgi kalitesine etkisini incelemek için oluşturulan model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Model parametreleri incelendiğinde, bilgi teknolojilerinin alt boyutlarından nitelik, esneklik ve güvenilirliğin bilgi kalitesine etkileri pozitif ve anlamlı iken, güvenliğin bilgi kalitesi üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. Sistem gelişmişlik düzeyi

yüksek olan firmalarda bilgi teknolojilerinin bilgi kalitesine etkisini incelemek için oluşturulan model ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Sistem gelişmişlik düzeyi yüksek olan firmalarda esneklik ve güvenilirliğin bilgi kalitesine etkileri pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı iken nitelik ve güvenliğin bilgi kalitesine etkileri istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır.

Yani sistem gelişmişlik düzeyi arttıkça bağımsız değişkenlerin bilgi kalitesi üzerindeki etkilerinin artması beklenmektedir. Sistem gelişmişliği yüksek olan firmalarda esnekliğin bilgi kalitesine olan etkisi sistem gelişmişliği düşük olan firmalara göre daha fazladır. Bu bulgu bize sistem gelişmişlik düzeyi arttıkça esnekliğin bilgi kalitesine olan etkisinin artacağını göstermektedir. Sistem gelişmişlik düzeyi arttıkça güvenilirliğin bilgi kalitesine etkisi azalmaktadır. Bu bulgu sistem gelişmişlik düzeyinin güvenilirlik ile bilgi kalitesi arasındaki ilişkide ılımlaştırıcı değişken olduğunu göstermektedir. Genel olarak araştırma sonuçlarına göre muhasebede bilgi teknolojilerinin kullanımı muhasebe bilgi kalitesini etkilemektedir. Muhasebe bilgi sistemlerinin esneklik ve güvenilirliği artırılarak muhasebe bilgi kalitesi de arttırılabilir.

Sonuç olarak günümüzde kaliteli ve güvenilir bilgi işletmelerin faaliyetlerini sorunsuz bir şekilde devam ettirebilmeleri için oldukça önemlidir. Muhasebe bilgi sisteminin çıktısı konumundaki bilginin işletmeler için daha fazla önem arz etmesi bu sistemden elde edilen bilginin nitelik bakımından daha kaliteli olmasını gerektirmektedir. Bu nedenle bilgi kalitesine etki eden faktörlerin bilinmesi şarttır. Kaliteli bilgiye ulaşabilmenin birinci koşulu veri girişinin hatasız ve eksiksiz yapılmasıdır. Bundan dolayı veri kalite kontrolleri ve giriş kontrollerini yapılması gerekmektedir. İşletmelerin kullandığı muhasebe bilgi sistemlerinin çalışma koşullarının iyi bir şekilde öğrenilmesi sistemden en tekin şekilde yararlanmayı sağlayacağından bilgi kalitesini de arttıracaktır. Sistem teknolojik gelişmelere paralel olarak sürekli geliştirilmesi için yöneticilerin desteği sağlanmalıdır. Modern teknoloji ile geliştirilmiş sistemler personelin iş yoğunluğunu azaltarak hataları en aza indireyecek ve muhasebe bilgi kalitesini otomatik olarak arttıracaktır.

KAYNAKÇA

- Acar, D., & Özçelik, H. (2011). Muhasebe Bilgi Kalitesini Etkileyen Kritik Başarı Faktörleri. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (49), 10-23.
- Akar, Ezgi, And Metin Atmaca. "İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliğinin Değerlendirilmesi Üzerine Çanakkale İlinde Bir Araştırma." (2016).
- Al-Dalabih, F. A. (2018). The Impact Of The Use Of Accounting Information Systems On The Quality Of Financial Data. *International Business Research*, 11(5), 143-158.
- Anameriç, H. (2005). "Yönetim Bilgi Sistemlerinin Yönetim Fonksiyonları üzerine Etkisi". *Ankara Üniversitesi Dil e Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 45 (2), 25-4
- Appelbaum, Steven H., David Nadeau and Michael Cyr (2009), "Performance Evaluation in a Matrix Organization: A Case Study (Part 3)", *O Emerald Group Publishing Limited*, Vol. 41, No. 1, 2009, p. 9-14.
- Aytekin, A., Erdoğan, Y., & Kavalcı, K. (2016). Yeni Bir İş Modeli: Muhasebe Alanında Bulut Bilişim. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 12(12), 46-62.
- Bensghir, T. Kaya (1996), Bilgi Teknolojileri ve Örgütsel Değişim, *Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü*, Yayın No: 274, Ankara
- Bilgin, L., D. Taşcı, D. Kağnıcıoğlu, S. Benligiray, H. Z. Tonus. (2010). İnsan Kaynakları Yönetimi (4. Baskı). *Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları*, No:1747.
- Binh, V. T. T., Tran, N. M., & Nga, N. T. H. (2020). Impact of accountant resource on quality of accounting information system: Evidence from Vietnamese small and medium enterprises. *ACRN Journal of Finance and Risk Perspectives*, 9.
- Boczko, Tony. 2007, Corporate Accounting Information Systems, China, Prentice Hall.
- Brethower, D. M. (2006). Systemic issues. *Handbook of human performance technology*, 111-137.
- Burak, E., & Öztaş, S. (2015). Kurumsal Yönetim İlkelerinin Muhasebenin Temel Kavramları Açısından Değerlendirilmesi. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(1), 1-17.
- Butkevicius, Arunas (2009), "Assessment of the Integration of the Accounting Information System in Small and Medium Lithuanian Enterprises", *Ekonomika*, Vol: 88, P: 144-163.

- Callen, J.L., Khan, M. ve Lu, H. (2013). Accounting Quality, Stock Price Delay, And Future Stock Returns. *Contemporary Accounting Research*, 30(1), 269-295.
- Ceyhun, Y. ve Çağlayan, M. U., (1997), Bilgi Teknolojileri Türkiye İçin Nasıl Bir Gelecek Hazırlamakta (The Future of Information Technologies in Turkey), *Türkiye İş Bankası Kültür Yay.*, Şubat.
- Çankaya, F., Karakaya, A., & Keleş, N. Muhasebe Bilgi Kalitesinin Boyutlarının İncelenmesi: Bir Uygulama. *Global Journal of Economics and Business Studies*, 8(16), 161-182.
- Çidem, İ. (2013). Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği: Küçük ve Orta Büyüklüklü İşletmeler Üzerine Bir Araştırma. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 22-38.
- ÇUKACI, Yusuf Cahit “Ekonomik Değer Olarak Bilginin Muhasebe, İşletmeler ve Genel Ekonomi Açısından Değerlendirilmesi”, *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 2005, s.11-19.
- Dalkılıç, Elçin Muhasebe Bilgi Kalitesinin Firma Performansı ve Firma Değeri Üzerine Etkisinin İncelenmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi Erciyes Üniversitesi, ,2019:4
- Dechow, P.M. ve Schrand, C. (2004). Earnings Quality USA: The Research Foundation of CFA Institute
- Demir, B. (2010). Muhasebe Bilgi Sistemlerinde Bilgi Kalitesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (48), 142-153.
- Dinç, E. ve Abdioğlu, H. “İşletmelerde Kurumsal Yönetim Anlayışı ve Muhasebe Bilgi Sistemi İlişkisi: İMKB–100 Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Araştırma”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 12, Sayı 21, Haziran 2009, s.157- 184
- Dursun, G. D., E, D., & Tutcu, B. (2019). Mesleğin dijitalleşmesi: muhasebe 4.0. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(6), 263-271.
- Ege Akademik Bakış / Ege Academic Review, Yrd. Doç. Dr. Nesrin Ada Örgütsel İletişim ve Yeni Bilgi Teknolojileri: Örgütsel İletişim Ağları (Organizational Communication And New Information Technologies: Organizational Communication Network) 7(2) 2007: 543-551
- Elitaş, C. ve Özdemir, S. (2014). Bulut Bilişim ve Muhasebede Kullanımı.
- Etik, N. (1997). Muhasebenin Temel Kavramları ve Mali Tablolar İlkelerinin Yönetim Muhasebesi Açısından Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2).
- Erdoğan, E. (2020). *Dijital muhasebe uygulamaları kullanımının teknoloji kabul modeli ile incelenmesi: Muhasebe meslek mensupları üzerine bir araştırma* (Master's thesis, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü).

- Ergin, H. (2006). *Muhasebeye Giriş (12 ed.)*. Kütahya: Ekspres Matbaası.
- Gacar, A. (2019). Yapay Zekâ ve Yapay Zekânın Muhasebe Mesleğine Olan Etkileri: Türkiye’ye Yönelik Fırsat ve Tehditler. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 389-394.
- Görçün, Ö. (2016). *Dördüncü Endüstri Devrimi Endüstri 4.0*, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Güney, C., & Can, A. V. (2015). Çevre muhasebesi ve bilgi teknolojileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 16, 326.
- Güzel, T., & Mersin, Z. (2007). Bilgi teknolojilerinin işletmelerin muhasebe uygulamalarında yarattığı değişim. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (35), 172-177.
- Grande, E. U., Estébanez, R. P., & Colomina, C. M. (2011). The impact of Accounting Information Systems (AIS) on performance measures: empirical evidence in Spanish SMEs. *The international journal of digital accounting research*, 11(1), 25-43.
- Höfer, C.N., Karagiannis, G. (2011). “Cloud Computing Services: Taxonomy and Comparison”. *J Internet Serv Appl.*, 2, 81–94.
- Hülya, U. Z. U. N. (2020). İşletmelerin Blok zinciri (blockchain) uygulamalarında ticari birliklerin rolü. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 88-109.
- Karahan, M. Turizm İşletmelerinde Fiyatlandırma Stratejileri ve Muhasebe Bilgi Kalitesi İlişkisi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(26), 4665-4685.
- Karalar, R., İ. Özalp, F. Maviş, R. Geylan vd. (2005). *Genel İşletme (5. Baskı)*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1268.
- Karasioğlu, F., & Duman, H. (2011). Meslek yüksekokullarında muhasebe eğitimi ve kalitesi üzerine bir not.
- Karbuz, H., & Hamamcı, C. (2003). Yerel Yönetimler ve Bilgi Teknolojileri. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara*.
- Kaya, H. Abdullah, “İç Denetim”, <http://www.tkgm.gov.tr/turkce/dosyalar/diger%5Cicerikdetaydh224.pdf>, 17.5.2010, s.1-15.
- Kızıl, C., Şeker, S., & Bozan, D. (2014). Bilgi Teknolojileri ve Bilgisayar Kullanımının Öğrencilerin Muhasebe Dersindeki Başarısına Etkisi (The Impact of Information Technologies and Computer Usage on the Student Success in Accounting Courses). *Alphanumeric Journal*, 2(2), 77-97.

- Koyuncu, M. (2011). “Bilişimde Yeni Trend: Bulut Bilişim”acikarsiv.atilim.edu.tr/browse/503/17.pdf (20.10.2013).
- Lazol, İ., Y. Gürsoy, (2006). *Bilgisayarlı Muhasebe I-II*, Ekin Kitapevi, Bursa
- LOGO, (2016). “Logo ve muhasebe çözümleri”, www.logo.com.tr (10.03.2016)
- LUCA, (2013).”e-Belediye Durum Saptama Anketi”,www.luca.com.tr20.10.2013)
- Maqueira-Marin, J. M., S. Bruque-Camara&J. Moyano-Fuentes.2009. “Whatdoesgridinformationtechnologyreallymean? Definitions, taxonomyandimplications in theorganisationalfield” *Technology Analysis & Strategic Management*, 21(4), 491-513
- MUDA, Iskandar & ERLINA, Ade Afrina (2019). “Influence of Human Resources to The Effect of System Quality and Information Quality on the User Satisfaction of Accrual-Based Accounting System”, *Contaduría y Administración*, 64(2), 2019 1-25. [<http://dx.doi.org/10.22201/fca.24488410>]e.2019, 12.08.2019.
- Muhasebe Uygulama Genel Tebliği, Sıra No. 1, T.C. Resmî Gazete, S. 21447, 26.12.1992
- Nabiyev, V.V. (2016). *Yapay Zekâ: İnsan-Bilgisayar Etkileşimi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Nakip, M. 2003. Pazarlama araştırmaları teknikler ve (spss destekli) uygulamalar, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Nunnally, J. C. 1978. *Psychometric theory*, 2nd edition. New York: McGraw-Hill.
- OECD: Corporate Governance Principles, 2004.
- OKTAY, M. İ. E. (2006). Bilginin bir stratejik güç olarak önemi ve örgütlerde bilgi yönetimi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2006(1), 15-29.
- Özdemir, A. (2008). Yönetim Biliminde İleri Araştırma Yöntemleri ve Uygulamalar. *Beta Yayınları, İstanbul*.
- Parlakkaya, R. (2003). İşletmelerde Muhasebe Yazılımı Seçimini Etkileyen Faktörler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 6(1), 1-8.
- Pounder, B. (2013). Measuring accounting quality. *Strategic Finance*, 95(5), 18-20.
- Sarıçiçek, R., & Eylül, Ö. G. D. B. O. (2019). Muhasebe Alanındaki Dönüşüm ve Yapay Zekâ.

- Savcı, M., & BALİOĞLU, İ. (2021). Muhasebe Bilgi Sisteminde Veri Kalitesinin Denetim Kanıtlarının Güvenilirliğine Etkisinin Değerlendirilmesi. *JOEEP: Journal of Emerging Economies and Policy*, 6(1), 52-63.
- Seyrek, İ. H. 2011. "Bulut Bilişim: İşletmeler İçin Fırsatlar ve Zorluklar" *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 10, S. 2, 701-713.
- Sürmeli, F., Erdoğan, M., Erdoğan, N., Banar, K., Kaya, E. ve Sevim, A. (2006). Muhasebe bilgi sistemi. Eskişehir: *T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını*. No:1644.
- Şahin, A. (2010). Örgüt kültürü-yönetim ilişkisi ve yönetsel etkinlik. *Maliye Dergisi*, 159, 21-35.
- Şençiçek, F. T. (2013). Bilgi Teknolojileri Destekli Elektronik Muhasebe Uygulamalarına Bütüncül Bir Yaklaşım. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 79-90.
- Setyaningsih, S. D., Mulyani, S., Akbar, B., & Farida, I. (2021). Implementation and performance of accounting information systems, internal control and organizational culture in the quality of financial information. *Utopía y praxis latinoamericana: revista internacional de filosofía iberoamericana y teoría social*, (1), 222-236.
- Tekbaş, İ. (2018). Dijitalleşmenin Muhasebe Mesleğine ve Meslek Mensuplarına Etkileri Üzerine Bir Araştırma ve Yeni Bir Kavram Önerisi: Mali Mühendislik (Doctoral dissertation, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Tetik, N. (1997). Muhasebenin Temel Kavramları ve Mali Tablolar İlkelerinin Yönetim Muhasebesi Açısından Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2).
- Tektüfekçi, F. (2012). Bilgi Teknolojilerinin Muhasebe Uygulamalarına Entegrasyonu Ve Bütünleşik Sistemlerle Olan Etkileşim. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 51-59.
- Tunçer, P. (2013). Örgütlerde performans değerlendirme ve motivasyon. *Sayıştay Dergisi*, (88), 87-108.
- Ulucan Özkul, F., & Alkan, B. Ş. (2020). Dijital Çağda Muhasebenin Dönüşümü:" Blockchain" Teknolojisinde Muhasebe Ve Mali Kontroller. *World of Accounting Science*, 22(2).
- Uyar, S. ve Ünlüsoy, E. (2007), "Uluslararası Eğitim Standartları (IES) ve Eğitim Uygulamaları Açıklamaları (IEPS) Çerçevesinde Bilgi Teknolojileri ile Muhasebe ve Denetim İlişkisi, *İZSMMO, Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu XI*, 26-30 Ekim 2007, Antalya
- Ülgen, H. ve S. K. Mirze. (2004). İşletmelerde Stratejik Yönetim. *Literatür Yayınları*

- Yardımcıoğlu, M., & Şitak, B. (2020). Yapay Zekâ Teknolojisinin Muhasebe Alanına Yansımaları: Literatür İncelemesi, *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (2), ss. 342-353.
- Yavuz, M. (2019). Ekonomide Dijital Dönüşüm: Blockchain Teknolojisi Ve Uygulama Alanları Üzerine Bir İnceleme. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 15-29.
- Yavuz, H. (2014). *Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetim kararları üzerinde etkileri: Bartın ilindeki KOBİ'ler üzerinde bir araştırma* (Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Yiğit, P. (2011). Yapay Sinir Ağları ve Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Uygulama. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul. 2011
- Yükçü, S. (2014). Yeni TTK Uyumlu, TMS ve UFRS Örneklili Genel Muhasebe. *İzmir: Altın Nokta Yayınevi*.
- Zengin, H., (2016), Muhasebe Mesleğinde Meslek Mensubunun Problemleri ve Muhasebe Denetiminde Karşılaşılan Hileler, Meslek Mensubunun Tutumu, Yüksel Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- ZHOU, Haian; XIONG, Yan & GANGULI, Gouranga (2009). "Does The Adoption of International Financial Reporting Standards Restrain Earnings Management? Evidence from an Emerging Market", *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 13, 43-56
- Xu H., Koronios A. ve Brown N., "Managing Data Quality in Accounting Information System" *IT-Based Managament*, ANTONIO J.L., (Edit.), Idea Group Inc., s.280, 2002.
- Xu H., Nord J.H., Brown N. ve Nord G.D., "Data Quality Issues in Implementing an Erp", *Industrial Management Data Systems*, Volume 102, s.48, 2002
- Xiuxia, Yan & Zhongwen, Sima (2007). "A Study on Information Quality Maturity Model in Enterprise", *IEEE International Conference on Service Operations and Logistics, and Informatics*, 27-29 August
- Wasny, G. (2019). How artificial intelligence will change the way accountants work. <https://www.accountingtoday.com/author/garrett-wasny-ma-cmccitp-fibp-at374>.

ÖZGEÇMİŞ

Büşra KOÇ ÖZDEMİR, Lise eğitimini 2013 yılında tamamlamış ve ardından Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme bölümünden 2019 yılında mezun olmuştur. 2020 yılında SMMM Stajyerlik sınavını kazanmış ve SMMM stajyeri olarak muhasebe ofisinde çalışmakta ve Yalova Üniversitesi LİSANSÜSTÜ Enstitüsü Muhasebe ve Finans bölümünde yüksek lisans öğrencisi olarak çalışmalarına devam etmektedir.

EKLER

BİLGİ TEKNOLOJİLERİNDEKİ GELİŞMELERİN MUHASEBE BİLGİ KALİTESİNE ETKİSİ

Değerli Katılımcı,

Bu anket formu Yalova Üniversitesi İşletme Bölümünde yürütülen “**Bilgi Teknolojilerindeki Gelişmelerin Muhasebe Bilgi Kalitesine Etkisi**” konulu yüksek lisans tezi ile ilgilidir. Bu anketle elde edilen veriler sadece bilimsel amaçlarla kullanılacak olup, verilen cevapların gizliliği korunacak, sonuçlar toplu olarak değerlendirilecektir. Anket sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruları tüm sorulara cevap vermeniz ve soruları doğru olarak yanıtlamanız önemlidir. Zaman ayırdığınızı ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz. Saygılarımızla

Prof.Dr. Ayşe TANSEL ÇETİN
Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler
Fak. İşletme Bölümü Öğr. Üyesi

Büşra Koç –Yüksek Lisans
Öğrencisi
Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü İşletme Bölümü Yüksek
Lisans Öğrencisi

Bu bölümde Demografik bilgilerinizi öğrenmek amacıyla çeşitli sorular verilmiştir.

Kullanılan Muhasebe Programı					
Mükellef sayısı					
Cinsiyet	Bayan ()	Erkek ()			
Medeni Durum	Evli ()	Bekâr ()	Diğer ()		
Eğitim	Lise ()	Ön Lisans ()	Lisans ()	Y.Lisans ()	Doktora ()
Yaş	18-25 ()	26-34 ()	35-45 ()	46-55 ()	56 + ()
Mesleki Tecrübe	1-5 Yıl ()	5-10 Yıl ()	10-15 Yıl ()	15-20 Yıl ()	20 Yıl Üzeri ()
Ünvanınız	YMM ()	SMMM ()	SMMM Stajeri ()		

EK A: Muhasebe Bilgi Sistemi Ölçeği

Aşağıda yer alan ankette, muhasebe bilgi sistemini ölçmek için toplam 15 adet soru yer almaktadır. Aşağıdaki ifadelerden size uygun olan ifadeyi seçiniz. ‘1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Fikrim Yok, 4:Katılıyorum, 5:Kesinlikle Katılıyorum’ seçeneklerini temsi etmektedir.

SORULAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ					
1.Kullandığımız muhasebe bilgi sistemleri veri işleme işlemlerinde esnektir.					
2.Kullandığımız muhasebe bilgi sistemleri, hedeflere doğru ve hızlı bir şekilde ulaşılmasına yardımcı olur.					
3.Muhasebe sistemi üzerinden işlenen veriler muhasebe politikalarına uygundur.					
4.Kullanılan muhasebe bilgi sistemlerinin maliyeti, (ANA) sistemin ürettiği (diğer) finansal veriler ile, yapı ve kapsam açısından uyumludur.					
5.Muhasebe bilgi sistemleri, işletmedeki verilerin kolayca güncellenmesini sağlar.					
6.Kullanılan muhasebe bilgi sistemi, karşılaştırılabilir veriler sağlar.					
7. Kullanılan muhasebe bilgi sistemi, sistem etkinliğini etkileyecek entegre veriler sağlamaktadır					
8. Kullanılan muhasebe bilgi sistemleri, verilerin					

işlenmesindeki kolaylıkları ve hızları ile karakterize edilir					
9. Kullanılan muhasebe bilgi sistemlerinin girdileri kolay ve anlaşılır bir şekilde sunulur.					
10. Kullanılan muhasebe bilgi sistemlerinin girdileri güvenli/gizli bir şekilde saklanır.					
11. Muhasebe Ofisi(m) her çalışanın özgün ve periyodik olarak değiştirilmesi gereken bilgisayar şifresine sahip olmasına büyük önem vermektedir.					
12 Muhasebe Ofisim bilgisayar virüs risklerine karşı uygun koruma sağlar..					
13. Muhasebe ofisimde muhasebe bilgi sistemlerinin güvenliğine ilişkin açık ve yazılı politikalar vardır.					
14. Muhasebe ofisim, bilgiye erişimi gizlilik kısıtlaması yoluyla güvence altına alan ve yetkisiz veri değişikliğini önlemeyi amaçlayan bilgi güvenliği koruması uygular.					
15. Muhasebe ofisi, kullanılan muhasebe yöntemlerinin güncellenmesini teşvik eder, bilgi sistemleri, teknoloji ortamındaki değişikliklere göre yenilenmektedir.					

EK B:Finansal Bilgi Kalitesi

Aşağıda yer alan ankette, finansal data kalitesini ölçmek için toplam 12 adet soru yer almaktadır. Aşağıdaki ifadelerden size uygun olan ifadeyi seçiniz. ‘1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Fikrim Yok, 4:Katılıyorum, 5:Kesinlikle Katılıyorum’ seçeneklerini temsi etmektedir.

SORULAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
FİNANSAL BİLGİ KALİTESİ					
1. Muhasebe ofisi,kullanıcıların ihtiyaçlarına yönelik sunduğu finansal verilerin doğruluğu noktasında (diğer ofislerden /rakiplerinden) ayırt edilir/ öne çıkar.					
2. Doğru finansal veriler, muhasebe ofisinin doğru/nitelikli finansal kararlar almasına yardımcı olur.					
3. Finansal veriler, verilerin gerçekliği ve doğruluğunu sağlamak için standartlara uygun bir şekilde hazırlanır.					
4. Sağlanan finansal veriler, kullanıcıların yıl içinde farklı dönemlerdeki finansal veri ihtiyaçlarıyla uyumludur.					
5. Hazırlanan finansal veriler farklı konular ve amaçlar için de kullanılacak derecede esnektir.					
6. Hazırlanan finansal verileri açıktır kolay anlaşılırdır, kafa karıştırmaz					
7. Hazırlanan finansal veriler, farklı kullanıcılar tarafından kolayca anlaşılır.					
8. Hazırlanan finansal veriler, kullanıcıların karar verme sürecinde ihtiyaç duyduğu tüm finansal bilgileri içerir (kapsar).					
9. Finansal veriler kararı etkileme yeteneklerini					

kaybetmeden önce karar vericinin bunlara erişebilmesi için uygun bir zamanda sağlanır.					
10. Finansal veriler, diğer müşterilerin verileriyle mukayese edilerek kullanılır.					
11. Finansal veriler, tablolaştırılarak ve sınıflandırılarak kaydedilir ve analiz edilir.					
12. Kayıtlı verilere istenildiği anda kolayca ulaşılabilir.					
SİSTEM ESNEKLİĞİ					
1)Bilgi sistemlerimizi öğrenmesi kolaydır.					
2) Bilgi sistemlerimiz yalnızca kullanışlı özellikler ve işlevlerle donatılmıştır					
3) Bilgi sistemlerimiz kolayca değişiklik yapmak için esnektir.					
SİSTEM GELİŞMİŞLİĞİ					
4) Bilgi sistemlerimiz modern teknoloji içermektedir					
5) İyi entegre edilmiştir.					
6) Kullanıcı dostudur.					
7) İyi belgeler üretmektedir.					
8) Toplu işlemlerde veri girişi ile çıkışı arasındaki zaman gecikmesi kısadır.					
9) Bilgi sisteminin, çevrimiçi sorgulama için kısa yanıt süreleri vardır					
BİLGİ İÇERİĞİ					
12.Bilgi çıktılarımız (ekran ve basılı çıktılar dahil) doğrudur.					

11. Bilgi çıktılarımız (ekran ve basılı çıktılar dahil) tamdır.					
12.Bilgi çıktılarımız (ekran ve basılı çıktılar dahil) özlüdür.					
13. Bilgi çıktılarımız (ekran ve basılı çıktılar dahil) günlük işlerimizde faydalıdır.					
14. Bilgi çıktılarımız (ekran ve basılı çıktılar dahil) karar vermeyle ilgilidir.					

Güvenilirlik					
7.Yanıltıcı ve hatalı bilgiler finansal tablolardan çıkarılmıştır.					
8.Finansal tablolardaki bilgiler, bilgileri hazırlayanların işlem ve eylemlerinin dürüstlüğünü gösterir.					
9.Finansal tablolardaki bilgiler, standartlara uygun olması gereken işlemleri ve diğer eylemleri açıklar.					